

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közöl minden hirdményt, egy negyed-szelet sorától három krajzárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

Flözizetheti helyben és Budán E. Mich. Gusztáv nr könyvkereskedésében (Uri és kigyó utcák szögletén) félévre postán 6, különben 5 ezüstforinttal, az országban minden — azon kívül csak a cs. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” czim alatt kéretik beküldetni.

Tartalom.

Kinevezések. Eszrevételek a Pestvárosi körlevél mellett II. Segélyezés a miskolcziai részére. Nagyhangverseny a miskolcziai és fehérváriak javára. — Országgyűlési tudósítások: Septemb. 29. okt. 2. 3. 4. s 5-én LXVI-LXXI. kerületi ülések (tárgyalatik folytatólag a kerületi választmány munkálata városok ügyében: ki- és bekebelezési viszonyok, kisajátítási esetek; városi statutariusjog; a curiák továbbra is adómentesek, a városb. nemések is fizessenek keresetadókat.) Oct. 6án LV. országos ülés a magyar FÖRRknél (tárgyalatik a t. RRk 3ik izenete a magyar nyelv ügyében.) Országgyűlési rövid közlés (az oct. 6 és 7-én tartott 72. 73. kerületi ülésekről, és oct. 7-eki 56d. országos üléséről a magyar FÖRRknél.) Megyei rövid közlések: Esztergom és Heves közgyűléséről.

Nagybritannia. (O'Connell körlevele. Puseysmus elleni mozgás.) Franciaország. (Agörög vizekre hadihajókat küldendnek a védhatalmak.) Spanyolország. (Főfelkérésre vonatkozó. Prim megveretik.) Oroszország. (Haramia csapatok feloszlása.) Orosz és Lengyelország. (Orosz-könyviszválati törvény. Örsz-szeesküvés a császár élete ellen. Lövések a császár kocsijára.) Hayti. (Az ideigl. kormány hirdetvénye.) Görögország.

Hírlapi kalászkok.
Hivatalos és magán hirdetések. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

Ö cs. ap. kir. főlösege Gosztzoni Miklós valóságos udvari tanácsost a váltóféltörvényszék elnökévé, és a feltörvényszék közbiznóját Luka Sándort a pesti első folyamodású váltóféltörvényszék elnökévé méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

A nungu m. kir. udv. Kamara a ráczkanizsai kir. harminczadellenőri hivatalra Gayer Antal zvonigrádi harminczadost; a bukariczi harminczados-állomásra Thianich Mihál. rudersdorfi utlevél-írnokot; a sz.vidai számvizsgáló hivatalra Kindermann Miklós számtani számvizsgálót; ennek helyére Appiano Lajos budai számvizsgálói gyakornokot; a svinyai utlevél-írnokságra Milutinovich Manó, mitroviczi 30cziadi gyakornokot; a pesti 30ad-hivatali írnokságra Poppel Rudolf pozsonyi 30di gyakornokot; a zavalyai 30ad-hivatali ideigl. ellenőrködi írnokságra Domazetovich Sándor zengi 30cziad-hivatali írnokot nevezte ki. — Végre Berzevich Gábor sóvári hutai bemászoló írnokot, helybeli másod-ső-másamesteri hivatalra léptette elő.

Pest, october 11. 1843.

Iránycikkkel terjedelmesb országgyűlési tudósításink miatt ismét nem szolgálhatunk.

Eszrevételek.

a Pestvárosi körlevél mellett.

II.

A városi szavazatok — talán mióta a magyar országgyűlések fenállottak, az 1608dik év óta pedig bizonyosan a közdolgok eldöntésébe mindig — néha igen hatályosan befolytak — (minek, hogy több bizonyítás elmellőztessék, azon nem igen régi törvényczikkék czafolhatlan támasza, melyben a kir. városok száma szaporítatni tiltatik; nehogy a városok szavazataikkal az országgyűlésen a megyéket felülhaladják); mindamellett nincs nyoma sem a törvényhozási, sem egyéb történetírásban, hogy ezen befolyás az országra, vagy az alkotmányos szabadságra káros vagy éppen veszélyes lett volna*). Azért a városi szavazatok befolyása sem újnak sem mondhatatik, sem olyannak, melytől az alkotmányos szabadságot félteni legkisebb ok volna. Rémképek ezek uraim! melyeket az önuralkodási vágy segítségül kigondolt a sok ürügynek, sok álokoskodásnak; — és melyeket a felületes szemlélőnek, ki vizsgáló név nem érdemi, elég szerencsével elibe tart, hogy őt tévutakra annál biztosabban szédítse**). E világon nincs, nem is volt ország, melynek alkotmányos institúcióit a városiak veszélyeztetették, vagy az egyes uralkodónak önkénye alá görbésztetni segítették volna. E természet-elleni tünemény nálunk sem történt mindaddig, 's hogy ezután sem történnék, azon okoknak, melyek a szabadság szeretetét szűlni, 's az elnyomatást lehetleníteni szokták, városainkban is fenlété és naprulnapra terjedő kifejlése bizton kezeskedik.

Hátra van, hogy arra nézve is előadjam szerény vélekedésemet, miszerint az iránycikk írója már a 16 városi szavazatot is sokallja; a 47 vagy is minden várost illető egy-egy szavazatot fixa ideának, más szóval: örültségnek nevezni kegyeskedik***), és azt állítja, hogy Pest városa, midőn körlevélét szerkeszté, csak: „quid juris”, nem pedig: „quid consilii” tartotta szemé előtt. Ezeknek ellenében én azt állítom: Magyarországnak valóságos felvirágzása, mikép jelenleg állnak közdolgaink, igennagy részben lényegesen attól függ, ha vajjon a polgári rendnek az országgyűlésen kevés, vagy több szavazata leendő; — édes honunk sok, legszentebb érdeke pedig érlesztve 's biztosítva csak úgy leszen: ha a szavazatok eddigi aránya lehetőleg fentartatik. — Olly alkotmányos országban, hol nem a szorosán vett nép-képviselési, hanem rendek szerint osztályozott törvényhozásbani részvét létezik, minden egyes rendnek fenlété boldogulása szorosan

*) A multból nem épen lehet apodicticus bizonyossággal okoskodni a jövőre. Más idők, más emberek, más szokások és más törvények kellettek hajdan — 's mások vagyunk mi, más korunk, 's más törvények keltenek ma. Szerk.

***) Adja isten, hogy rémképek legyenek; mi őszintén megvalljuk, jóslói tehetséggel nem bírnak ugyan; de hogy 47 városi voks fölüli kiforgatná a nemesi rend mai képviselését, azt bátran merjük állítani. Szerk.

****) Engedelmetl a rögzeszme, még nem tesz örültséget. Szerk.

azon befolyáson alapszik, melyet a törvények alkotásában gyakorol. Mig az emberek önzök maradnak: addig azon rend javára hozatnak leginkább törvények, mely az országgyűlésen leghatalmasabb. Ez általános szabály: az ellenkező ritka kivétel. — Mig magyarhon a török járom alatt nyögött, mig folytonos harcok 's pusztítások borították: addig erős polgári rend nem alakulhatott, nem létezhetett; hiszen akkor a nemesség is csak annyira menté magát vég enyészettől, mennyire vagy a felső vidékekre, vagy épen más tartományokba menekült. Majdnem hasonló hatással valának a városokra azon polgári háborúk, 's olly gyakran megújult zenebonák is, miket a török iga lerázása után belsőleg szenvedett szegény hazánk. Csak ezek megszüntével kezdődött nálunk polgári működésre 's életre nézve is a boldogabb idősak; és hogy városaink kifejlésére képeség nélkül nem szűkölködnek, eddigis némileg megmutatták. Amde ezen polgári haladás mennyire legyen számtalan tekintetben akadályoztatva, — 's mily nagy mértékben kívántatik ezen akadályok elhárítása végett a törvényhozás közbejárása, minden a szokottnál csak valamivel mélyebben vizsgáló politicus előtt tudva van. Én pedig nem hiszem, hogy ezen közbejárás a városi szavazatok olly csekély száma mellett, mint terveztetik, elég sulylyal bírjon az ellenző erők leküzdésére. Némi részletes javítások inkább foltozás nevével érdemlők. Létre jutandnak, — de lényeges, hathatós szabályok nem. Vannak továbbá elvek, melyek elfogadása nélkül az egész ország általános boldogulása, főképp anyagi tekintetben, lehetetlen; például a köz adózás. megyék kellő rendbe-szedetése; az igazság ottani gyorsabb, biztosabb kiszolgáltatása, 'sat. Hogy mostani állapotunkban illy üdvös, illy nagy javításokat még több évtizedig sem lehet törvényhozás útján életbe hozni. — hogy ezekben és ilyenekben csak a polgári rend teteemes befolyása segítségével juthatnánk célhoz. előttem kétséget nem szenved. Sapienti pauca.

Egyébiránt még egyszer bátran állítom, hogy sem alkotmányos szabadságunk, sem nemzetiségünk, sem akármi valóságos közérdekekünk számos városi szavazatok által veszélyeztetve nem lesz, csak a honosodás, a polgári jog, a képviselési választás és választathatás kellekei (qualificatio) okosan legyenek megszabva. A különbenjémet, vagy tót városaink ivadéka is — pedig nemesak serdülő, de a már emberkorba lépő, — majdnem kivétel nélkül. nyelvre 's észre, magyar; helyzetessék csak épsébe a polgári rendnek a közdolgokbani befolyás által leginkább föltételezett nemzeti érdeke, 's országos rendi méltósága, szűnjék meg minden elnyomás, gúnyos és erőszakolt helyzet; és ezen ivadék bizonyosan olly méltónak tanúsítandja magát a nemzeti családtságra, hogy nem lesz rend, nem lesz osztály ezen országban, mely a haza valóságos érdekeinek, a nemzet szép jogainak fentartásában 's védelmezésében őt felülmulja. — Ellenkező esetben, ellenkezők lesznek a következmények, és adja isten, hogy ne legyen majd egyszer késő a nemesi rendnek eszébe juttatni azon szent igazságot: „ha akartok szabadok lenni, legyetek előbb igazságosak.”

Szerkesztő-hivatalunknál legközelebb helyre-küldés végett letón t. Kun János ügyvéd nr 21 frtót 20 krt váltóban, mint a miskolcziai részére általa eszközölt segély-gyűjteményt (az aláírás-ív szerint Kun János gyűjtő nr adakozott 5 fr., Halász Géza orv. d 3 fr.; Halász Boldizsár tb 2fr. 30kr.; Halász Mária f. m. 2fr. 30 kr.; Halász Jenő 2 fr. 30 kr.; Gál István 50 kr.; Modrovich pestmegyei fősz. bíró 5 fr. — Összesen 21 fr. 20 krt váltóban). mi is a mult számban 115 fr. 50 krhoz adatván. tesz az újabb küldemény 137 fr. 10 krt váltóban.

Nagy hangverseny a miskolcziai és fehérváriak javára. Legszentebb kötelességink egyikét kívánjuk teljesíteni, midőn Buda-pest tisztelt közönségét az általunk szerkesztett, 's a miskolcziai és fehérváriak elégetek fölségelésére jövő vasárnap oct. 15kén a nagy re-doutteremben adandó hangversenyre meghívni bátorokodunk. Az emberiség szent érdeke szőljon itt helyettünk; mi csak arra figyelmeztetjük a t. közönséget, miszerint az ép olly nemesszívű, mint bájos énekű Moriani ur hat különböző számokban fogja magát hallatni 's mikép városunk csaknem minden énekjelességei — kik közül elég legyen Scho-delné asszonyt, Rosetti kisasszonyt 's a Moriani urral utazó Ciabatti urat említenünk — e czélra egyesült erővel közreműködni szivesek. Frankenburg ur egy humoristikai, alulirt pedig egy komolyabb nemű fölölvastást fognak tartani. Az adandó darabok részletesen ki vannak jelölve a czédulákon; a belépti ár pedig jóval alább szállítaték, mint hasonló alkalmakkor történni szokott. Bemeneti jegyeket (zártársék 1fr. 30kr., bemenet 1fr. ezüstben) Grimm Müller és Wagner műáros uraknál kaphatni. — A hangverseny, mint mondók, vasárnap folyó hó 15kén, délutáni 4 1/2 órakor fog tartatni, melyre alulirt újra egész tisztelettel meghívja a nemesszívű közönséget, Pest oct. 11. 1843. Petrichevich Horvát Lázár.

Országgyűlési tudósítások.

Közöljük mindenek előtt a sept. 29ki LXVIdik kerületi ülést. A ker. elnökség a sept. 28kai ülésben a 3ik §. felett fejtegetett elveket elősorolta, mikép né-

melyek azon tért, mely minden tekintetben a város hatósága alá tartozik, kívánták város körületének tekinteni, mások pedig mindazokat, melyek a város határában tetteg benlénvén, bármitekintetben, a város hatósága alatt vannak, a város körületébe tartozandóknak lenni kívánták. — E két elv körül forogván a tegnapi tanácskozás, mondá a ker. elnök, méltóztassanak tehát a Rk a város körületét megállapítani. — Ezen § tárgyalásánál a mai ülésben leginkább arra, hogy a városokban fekvő curialis telkek, territorialis hatóságra nézve, mely hatóság alatt álljanak, volt a vitaközös kiterjesztve. — Egyik megyei követ mondá: a status fő czéja, hogy a szétágozott különféle érdekek, mennyire csak lehet, egyszerűsítsenek, mert csak ott képzelhetni jólétet, boldogságot, hol a jogok egyenlők, 's a hatóság is csak ott működhetik legzélszerűbben, hol a hatóságbeli lakosok közt semmi tekintetben különbség nincs; ha mi a curialis telkeket a város körületébe foglaljuk 's oda a város territorialis hatóságát mind policialis mind pedig criminalis tekintetben kiterjesztjük: akkor azon kiváltságos teleknek polgári természetűvé is kell válni, már pedig az minden tekintetben, mind szabadalmainak, mind polgári jogainak fentartásánál fogva a város hatósága alá nem rendelhetik, és így ez által az egyesítésre czél nem éretik; — ellenben ha azt mondjuk, hogy csak azon tér, mely minden tekintetben a város hatósága alá tartozik, a város körülete, és csak azon lakos, ki a város körületében lakik, lehet polgár, és birhat polgári jogokkal, a polgári jog megszerzésének ösztöne tekintetéből, egység útján azon módon, melyet a törvény kijelöl, iparkodni fog a curialis telket bíró, curiáját a városba bekebelesíteni, és ez által homogenisáltatni a polgári birtokkal, és ennek elérésére ezen elvet, ha a városokban a különféle elemeket a köz boldogság, jólét és szabadság eszközésére felolvasztani kívánjuk, felállítani elkerülhetlenül szükséges; — ha pedig a curiákat a város körületébe helyezük, akkor azon mesterember, ki ide letelepedni fog, egyszersmind a város polgárává válik, 's ezzel a jog-alap megszűnik, a curialis telket bírónak semmi érdeke sem lesz, miért telkét a polgári birtokkal homogenisálja, és így a városokban a különféle érdekek mindig fen fognak maradni. — Egy másik megyei követ mondá, ha a curialis telkeket a város territorialis hatósága alá rendeljük, csak új izgatásokra fogunk alkalmat szolgáltatni; — azt mondhatnák, hogy azon kiváltságokat, melyek a curiára adtak, össze akarjuk rombolni. — Az utána szólott megyei követ is úgy gondolja a curiáknak kiváltságait; hogy azok hova tartozzanak territorialis hatóságra — itt kérdésbe vonni nem lehet, ezen elvbe a ker. választmány sem bocsátkozott, mert arra megbizva sem vala, hanem csak annak kidolgozására, mi a városi belszerkezet alkalmas elrendezését, és közigazgatási működését illeti. A 9ik §ban kimondatik, hogy a város határában levő curialis telkek csak rendőri tekintetben tartozzanak a város hatósága alá; és ez meg állhat, 's ha nem rendeltek is criminalis tekintetben a curia város hatósága alá, azért ha a városban követtetik el valamely bűn, a persecutio a curiában is, valamint ez előtt is, folytathatják; egyébiránt a criminalis bíróságnak meghatározása a bunt. törv. könyvben jelöltetik ki, annak elrendelése tehát ide ezen tárgyhöz nem tartozik; egy kérdés állítatik még fel, vajjon a kir. városok territorialis hatóságát a curiákra elfogadjuk-e? Ez által ugy hiszem a kiváltságok esonkíttatnának, és a tulajdon támadatnék meg, mert eddig a curiák territorialis hatóságra nézve a megyék alatt állottak, mivel ezek mindaddig a megye határába számítottak, mig azokat a város magának meg nem szerzi, és ekép a város territorialis hatósága a megyébe is kiterjesztetnék. Mondatott ugyan, hogy ha a curiákra a város territorialis hatósága ki nem terjesztetik, akkor, ha ott valamely városi polgár követné el a bűnt, a megyei bíróság alá tartoznék, illy esetben a megye a bűn megvizsgálása után a bűnös mindig illető hatóságához utasíthatja 'sat. — Ezután egy másik megyei követ mondá: tegnap, midőn az javaslatot, hogy a 3ik §ban a város körületébe azon tér tartozzék, mely minden tekintetben a város hatósága alatt áll, azt mondtam, miszerint volnának scrupulusaim a szerkezet ellen, de még több a javaslat ellen, mert ez által mi következnek, — az, hogy a Pozsony városában levő kaszárnya, mely a város telkén van, 's a város tulajdona, territorialis ha-

tósága alá nem tartoznak, 's ha ott valamelyik polgár-követne el bünt, teszem lopna, azon polgár, melly a város telkén, és tulajdonán követi el a bünt, nem a városi bíróság büntethetné meg, hanem egy más hatóság, mivel a laktanya nem minden tekintetben áll a város hatósága alatt; de ha még azon laktanyába valamely bűnös menekednék is, ki a bünt a városban követte el, a városi tisztviselő még a város tulajdonába sem mehetne be, elfogatás végett; hogy tehát a tulajdon, 's a közbátorság fentartására szükséges jogok összeütkezésbe ne jöjenek, kéré a szónok, hogy ezen szó minden tekintetben a 3ik §-ba ne iktatassék. Az mondatik, hogy itt egyedül a telkek, és nem személyekről van ezen §-ban említés; én a munka oeconomicáját helyeslem, — azonban a büntető törvénykönyv kidolgozásával foglalkozott orsz. választmány is egy tárgy felett 2—3szor visszatért a szerkezetet változtatandó, mivel magából a tárgy folyamatjából egy egészen más eszme reducatatott; a német tudósok legtöbbszörre abban hibáznak, hogy sokszor olyat definiálnak, mit az emberek nem értenek, hogy ha itt a módosítással a város körületét definiálni igen nehéz, akkor inkább a definitio hagyassék ki; mert ha a tegnapi indítvány értelmében állapítatik meg, hogy t. i. mi tartozik a város hatósága alá, abból olyas valami jön ki, mi practice nem úgy van, 'sat. Mi a 9dik. §t illeti, alig tudom képzelni, ha abstract értelemben veszem, hogy t. i. valamely épület, a város felügyelői hatósága alatt levén, annak lakosi ne oda tartozzanak; a személy bíróságának meghatározására nézve a büntető törvénykönyvre történt utasítás, amde itt úgy áll, hogy a bűnös azon bíróság által ítéltesék, mellynek hatóságában a büntetett elkövetett. Már ha egy nemes ember, még a legfőbb méltóságút sem véve ki, a curián kívül a városban követ el bünt, a büntető törvénykönyv értelmében a város hatósága alá rendeltetik, mert ez által sem köz állományi, sem közjogi tekintetben sérelem nem tétetik, a curián belakók személyét pedig onnan, minthogy a curia a város körületéből kivételik, kivenni akarjuk; — maradjon fen a curiának privilegialis kiváltsága míg a bekebelezés nem történik, azon szabadalmakra, és a curia birtokosa polgári ügyeire a város hatóságát ne gyakorolja, minden adótól ment legyen, kivéve olyat, mellynek ő is hasznában részesül, millyen az utcai kivilágítás, kövezés 'sat. attól a város pénztárába fizessen: criminalis és policialis tekintetben rendeljék; pedig a curia minden lakóit a város hatósága alá; hogy pedig ebben anomalia ne legyen, a curiát, azaz magát az épületet rendeljék a város territorialis hatósága alá, úgy hogy az a város körületébe tartozzék. Mondatott tovább, 1ször a tárgyról, azután a személyről rendelkezünk, hogy több vitára alkalmat ne nyújtson, határozzuk meg most mindkettőt; én a valódi rendet csak úgy értem, ha valamely bűnös büntetésénél a bírói hatóság a procedura sorozatán a bűnvizsgálatot egybekötheti, hol pedig a város saját határában elkövetett bűnvizsgálásában sem járhat el, ott a közbátorság fentartását veszélyeztetve látom, mert a bűnvizsgálat elhalasztásával, a bűnös és czimborái sokszor a büntetést kikerülhetik; mondatott, hogy illyenkor a bűnvizsgálatot a megyei tisztviselő teljesítheti, bár ha a bűnös olyan, melly rögtöni vizsgálatot kíván, miképen teljesítheti azt a megyei tisztviselő, — ki talán azon városban nem is lakik; így p. o. Bazin városában van 3 curia 's ott egy megyei tisztviselő sem lakik, vagy hát a megyei tisztviselő glebae adstrictus? — épen nem, midőn a városban elkövetett rablások a rablók a curiába futnak, vagy az orgazdálkodás ott fedeztetik fel, 's ha a bűn elfojtására, oda a város hatósága kiterjed, csak a jó rend és közbátorság fog fentartatni, mi a curiának szabadságát legkevésbé sem korlátozza. Mások által még felhozott ezen előterjesztés támogatására, hogy a törvény mindenek felett áll, 's ez, ha szükségesnek látja, a privilegiumokat meg is szoríthatja, itt az ideje hogy hadat üzenjünk a sokféle biráskodásnak, mert privilegium, ha erős és nagy nemzet akarunk lenni, az összeolvadást nem akadályoztathatja; — de egyébiránt is a városi hatóságra a nemes ember személye feletti biráskodás a régi időkben is kiterjesztetett, ezt láthatni Zsigmond király II. decretumából, 's ekép a privilegium meg sem sértetik, és ha így a nemes személyre nézve, büntető tekintetben, a város hatósága alá tartozhatik, miért vétetnének ki a pusztá épületek? Ezután szavazásra kerülvén, első kérdés az lön, vajjon a 3 és 4 §-ban, melly összefüggésben van egymással, a minden tekintetben bejőjön-e vagy nem? erre a többség nemmel szavazott; azután a ker. elnök által, második kérdésnek tétetik: beigtatassék-e a bármilly tekintetben vagy nem. Ekkor az ezen indítványt tevő szónok, mondá: miután a minden tekintetben szó a §-ba nem foglaltatik, maradhat az úgy mint van, hanem a 9. §-ban lehet szó, hogy a curialis tel-

kek a város territorialis hatósága alá tartoznak, 's ott hol a személyről leszen említés, mondassék ki, hogy a bíróságot a törvényhatóság gyakorlása határozza, — ez hosszabb vitatkozásra szolgált anyagul. Mondatott, ha a fogsalmakat nem rectificáljuk, akkor a voksolás egy nagy semmi felett történt; ha a város környéke ugyanaz a város hatóságával: akkor midőn az mondatik, hogy a törvényhatóság gyakorlása határozza meg a város körületét, a város hatósága a várakra ki nem terjed, minek a physical határoknak ideális határait szabni, a körület szó fogalma száz ember közül 80t bizonyosan confundal, legcélszerűsőbb volna tehát, ha a körület szót meg akarjuk tartani, azt mondani legelsőben, hogy a város körülete a határa, kivéve azokat, mellyekre törv. hatósága ki nem terjed. — Egy másik megyei követ mondá: azon hely mellyen p. o. Pozsony városában a kaszárnya építetett, ha nem a város tulajdona, — mert akkor erről szó sem lehet — vagy közpénzen vétetett meg, 's ekkor a telek után járandó terhek most is fizetnek, vagy pedig kisajátítatott, és ekkor az utána járandó teherfizetés sommája a kisajátítási összegbe számított, és így is a teherbe részesül; eszerint nem mondhatni, hogy azon hely nem tartozik a város hatósága alá, mivel az nemesek saját körületében van, de olyan természetű is, melly a város szükségéi után járandó terhet viseli, egyébiránt is a büntető törv. könyvben már országos határozattal is vált, hogy a katonák a fegyelmű eseteket kivéve, büntetésekre nézve polgári hatóság alá tartoznak. — a curialis telkek, ha egyszer a háziadó keresztül megy, kivánni fogom, hogy ezek az adót a város pénztárába fizessék; gyakorlathoz ne ragaszkodjunk, ne nézzük azt, mit mondanak a régi törvények; ebből nem fogjuk azt magyarázhatni, mi jogszerű és igazságos, mert a mi törvényes az nem mindig jogszerű, 's ha akarjuk a régi surlódásokat fentartani, akkor maradunk a réginnél, és sehol se tegyünk javítást, mert az eddigi rozsztat a régi szokás törvényesíti, vagy azon javítás által másnak jogai csontkítatnak; de miután a városok elrendezése megtörténik, nem a régi mód szerint fog maradni, azért a czélszerű javítást sem nélkülözheti. Egy másik megyei követ mondá: midőn revideálni fogjuk ezen törv. javaslatot, akkor láthatjuk majd, hogy nincs logikai összefüggésben, előbb az elveket kellett volna megállapítani, azután pedig a szerkesztési módosításokat tenni; hasonló ez ahoz, mint, ki nem a eszmat alkalmaztatja lábához, hanem lábát a eszmaához akarja alkalmaztatni; midőn itt a városban levő curialis telkekről történik említés, nekem is kötelességem tartja megémem kívánságát utasításom következtében kijelenteni; a curiák nemesek az itt előzamlált kiváltságokkal bírnak, hanem főkiváltságuk az, hogy a megyei hatóság alá tartozók, másrésztől pedig a curiák a kiváltság igen hasznos tekintetéből drága pénzen vásároltattak, 's ha jogaikat csontkítanók értékökből igen sokat vesztenének, és így azokat tulajdonukban károsítanók. Sokszor felhozott azon elv, miképen a közérdeknek alá kell vetni a magányérdeket, igen, de nem a magánosokénak; a város szinte csak külön terület, mindegyikre alkalmazhatni azt: salus publica suprema lex esto; ez az, mire az 1825diki országgyűlés ünnepélyes kárhoztatását kimondotta; nem azért élünk, hogy bennünk a status fenálljon, hanem a statusnak egy más érdeke van, hogy t. i. a statusba hozott jogokat fentartsa; minden nemesi birtoknak egyenlő természetű van, tehát midőn a curialis telkek a város territorialis hatósága alá rendeltetnek, akkor jogaiktól fosztatnak meg; ennél fogva vagy minden nemesi birtokot egyenlővé kell tenni, vagy kármentesíteni, hogy adó alatti természetűvé váljék. Az mondatik: a curialis telkek a város közbátorságát veszélyeztetik, ha a városi hatóság alá nem tartoznak; ez az egésze épen nem állhat, mivel sok város van, hol egyetlen curia sincs, kevés városban van 1—2, 's ezeket a városi hatóság kisajátíthatja; legkevesebb város van pedig olyan, hol a curialis házak számosak, 's ha azon város azokat kisajátítani nem képes, akkor nem rejti magában nagyságának magvát, 's a két tömeg jogait nem lehet egymásért feláldozni, és azon néhány városok miatt, nem szükség, hogy a kiváltságos jogok megsemmisítenek; a kir. városok kir. kiváltságokra alapítják követelésiket, a curiák szinte adományos kiváltságokkal vannak felruházva, egyiket sem kell alávetni a másiknak; egyiknek jogait egy kell tisztelni, mint a másikat; szóval: nem kell eltérni a jogszerűség pályájáról. Mondatott, azért is igazságos, hogy a curiák a város hatósága alá rendeltessenek, mert a város terrenumán vannak; már most vizsgáljuk, mi régiebb: a város kiváltsága-e vagy a curiáé? a kir. városokban nem igen szoktak curiákat kiváltságokkal adományoztatni, és így kiváltságaikat vagy előbb nyerték mint a városok, vagy pedig azon curiák a régi földesurak lakai, kik azon feltétellel adtak szabadalmat a városoknak, hogy ők birtokaikra

nézve a város territorialis hatósága alá ne tartozzanak; a törvény egyszerűleg a tulajdonon nem rendelkezhetik 'sat. Erre nézve módot kell tehát javasolni, hogy az igazak ne sértessenek. A 41. §. ugyanis kimondatik, ha a város és szomszéd törvényhatóság között az illető környékek iránt e törvény kihirdetése alkalmával függőben lévő kérdések országos biztossági eljárás útján lesznek elintézendők, ezzel pedig azon kérdés, melly a város és curiák közt fenforog, hasonlatosságban van; igaz ugyan, hogy azt általános szabályul alkalmazni nem lehet, hanem indítványozó: határozatassék el törvény által, hogy mindazon viszonyok, mellyek a curiákra nézve közte és a város között támadhatnának, ha barátságos egyezkedéssel czélt érni nem lehet, azt az ország négy kerületéből a felek költségére kinevezendő ország. biztosság elintézendő. — Felhozott még mások által, miszerint minden föld vagy telek, hogy polgári természetűvé váljék, szükséges hogy adót fizessen, tehát a G. §. a) b) c) alatt nevezett telkek a város körületébe, minthogy adó alatt nem állnak, nem tartozhatnak, tehát territorialis hatósága alatt sem lehetnek. — Ezen nézetek ellenében igen jeles czáfolatok történtek; a fentebb kifejtett nézetek ugy hiszszük elég adatul szolgálhatnak ezen most mondott vélemények irányában; azokhoz egyedül csak még egy városi követnek e tárgy körül fejtegetett nézeteit kívánjuk elősorolni. Ugyanis mondá: ha azon javaslat, melly szerint a curialis telkek a város territorialis hatósága alá rendeltetnének, elfogadatik, az által igen sok, 's csak nem minden nehézség, melly a városi hatóság's a curiára nézve fenforoghat, megszűnnék, mellyekből ellenkező esetre kibonyolodni lehetetlen; az utóbbi két napi vitatkozások megmutatták, hogy maga a tárgyból fejledező összeütkezések miatt még csak a definitioval sem lehetünk tisztában; és midőn néhány st elhaladánk, ismét visszatérünk, és az applicatioában mindannyiszor újabb hiányokra találunk. Vannak kik a curiáknál a közjogi törvényt, és a magány-közjogot féltik leginkább, azt állítván, hogy a territorialis bíróság megállapítása által a magány-jog és a törvényes tulajdon támadatik meg; holott a választmánynak feladata csupán a városi belsejre tervezete volt. Azonban szabad legyen kérdenem: vajjon oly valami, ne nyulj hozzá-e a közjogi törvény, hogy azt érinteni szentségtelenség? én azt nem hiszem. Ha pedig úgy van: engedjék meg a Rk, hogy kimondhassam, mikint ezen munkának melly előtünk fekszik, lefolytatban a városoknak nemesek közjogi, hanem egyszersmind sarkalatos törvényei támadtatnak meg 's forgattatnak ki; már pedig quod uni justum, alteri aequum. — A religionarium tárgyalása alkalmával azt mondták a Rk, hogy az egyházi rend status in statu; kérdenem: az illy curia nem status in statu? még pedig annyival veszedelmesebb, minthogy könnyen czimboraság, orgazdaság bünbarlangjává aljasulhat; sem felügyelés, sem rendőri befolyás alatt nem levén egyedül az isteni gondviselés alatt áll, ez ótalmazza a körüle levő lakosságot támadható minden veszélytől. De az mondatik, hogy a curiákat a városok ugyanezen törvény értelmében kisajátíthatván, a bajon a magányjog sérelme nélkül segíthetnek; azonban milly távol időre terjed 's a felett milly költséges lesz e megváltás? holott a curia alig ér néha 1000 frtot és azon felül a veszedelem sokszor rögtöni lehet. Egyébiránt miért félnek a Rk oly igen a városi bíróságtól? hiszen előtünk fekszik a munkálat, mellyet fájdalom! befolyásunk nélkül szerkesztenek; hatalmukban áll oly bíróságot alkotni, melly a törvényes igazság kiszolgáltatását tökéletesen biztosítja, garantirozza. — Még több ok hozott fel mindkét részről, 's a ker. elnökség kimondá: miképen a curiákra a város territorialis hatósága kiterjesztetik. — Egyik megyei követ mondá: midőn a coordinatioval a polgárok jogait erősíteni kívánom, épen akkor a nemesi jogokat is fentartani ohajtom, 's meddig azoknak bíróságuk nem lesz ugy szerkesztve, hogy oda törvényes jogai sérelme nélkül a nemes személyét alájok rendelhessük, addig a curiákat a város territorialis hatósága alá semmi esetben rendeltetni nem akarom; mire az elnök felelé: mielőtt az egész munka sanctionálva nem lesz, 's a coordinatio törvénynyé nem válik, addig a curiákra nézve a territorialis hatóság sem fog megváltozni, 's azért semmi zavartól nem lehet tartani.

September 30-kán.

LXVII. Kerületi ülés.

A 3ik és 4ik §-ra multnapi ülésben történt módosítások értelmében, a ker. jegyző azon §-kat felolvastván, a ker. elnökség javasla, hogy a tanácskozás könnyítése tekintetéből a következő §-ok pontonkint vétessenek fel. A ker. jegyző olvasván az 5ik §t, ez változtatás nélkül hagyott; a 6ik §-ra egyik megyei követ többi közt mondá: a demarcationalis vonalt nyilván és határozottan kell felállítani; ha figyelembe vesszük a büntető törvény-

könyvet, hol a territorialis hatóságra azon elv mondatik ki, hogy mindenki azon hatóság által büntetessék, hol a bűn elkövetetik; ennél tovább a választmány nem mehetett; a helyhatósági jogot itt szükséges elintézni: hogy a megyeháza a város territorialis hatósága alá tartozzék-e? ha a megye udvarában követetik el valamely criminalitást, az csak policialis tekintetből legyen-e a város hatósága alatt? ha igen, akkor kettő gyakorol ezen terrenum felett hatóságot, t. i. a megye a benlakó személyzet és tisztviselők felett rendelkezhetik, mivel a tisztviselő hivatalbeli visszaélése is lehet criminalitás; nehogy pedig a megyetisztviselői visszaélések mint criminalitások a városi bíróság által legyenek elítélendők, önkint következik, hogy a megyeházában lakó személyzetre, és megyei tisztviselőkre, lakjanak bárők a városban, a város hatósága ki nem terjedhet; ellenben a jó rend fenntartása tekintetéből szükséges a város policialis hatósága alá a megyeházát rendelni, mert ha p. o. a megyeházában tűz támad, az által az egész város elhamvadhat, és így érdekében fekszik a városnak, hogy e tekintetből a megyeházában is a közbátorság fenntartására rendelt szabályok megtartassanak. Tovább a laktanyákra nézve a dolog így áll: ha katonai személy által követetik el criminalitást, a helyhatóság bírósága alá tartozik, mint az a bünt. törv. könyvben már országos ülésben is megállapított, hogy csupán fegyelmi esetekben marad katonai hatóság alatt; a katonai laktanyára pedig, mely a város határában van, vagy épen a város tulajdona, a megye territorialis hatósága ki nem terjedhet, tehát azokat a kivételek közé iktatni nem lehet. — A kiváltságos birtok két részre van felosztva az 5. §. c) és e) betű alatt. Vannak ugyanis olyan nemesi magánbirtokok, melyek a város határával környékezők, és ezek olly természetűek, mint akármely más nemesi birtokok, mik határokkal vannak körülveve, és erre a város hatósága semmi tekintetben sem terjesztethetik; vannak tovább curiák, melyek intravillanus, és extravillanus telkekből állnak; az extravillanus fundusok ittott a város határában az egyes polgárok birtokai közt szétszórva léteznek, némelyeknek pedig semmi extravillanumjuk sincs; ezekre nézve tehát a város territorialis hatóságát mindenestre kiterjeszteni szükséges, mivel szoros összeköttetésben van a városi birtokkal, és senki czélszerűbben nem gyakorolhatja a közbátorság fenntartására itt a territorialis hatóságot, mint a város, 's ha ezt csakugyan elismerjük, mindenestre elismernünk kell azt is, hogy a közbátorságot tökéletesen csak úgy tarthatja fen, ha egyszersmind a bünt, kihágást büntetheti, a bíró pedig csak a vizsgálat szoros megtartása után ítéltet, azért a curiákat mind rendőri, mind büntető tekintetben a város hatósága alá szükséges rendelni. Azon ellenvetést teszük itt, hogy a rend eddig is fenntartott; hát miért határozta az országos választmány, hogy azon nemes, ki a városban lakik, a város hatósága alá tartozzék, 's ha innen a curiákat kivennők, mi lenne következtése? az, mi eddig soha sem volt; t. i. hogy a curiában bentartozkodó nemnemes lakosok vagy oda menekült vétkes városi polgárok, a város bírósága alól kivéve lennének, pedig eddig mindig a személy határozta el bíróságát, és csak egyedül a curialis birtokos és cselédei nem tartoztak a város hatósága alá; 's ha most a város territorialis hatóságát a curiáktól elvonjuk, az eddigi gyakorlatnál sokkal messzebb vinné a curia képzetét; kétségen kívül van tehát, hogy a curiák mind rendőri, mind criminalis tekintetben a város hatósága alá rendeltessenek. Most csak az a kérdés: vajjon a curialis telket bíró, személyére nézve melyik hatóság alá rendeltessék? az én meggyőződésem az: ha egy magasb állásúnak személye az ország legfőbb hivatalnokától kezdve minden más nemesig, ki a városban lakik, vagy a városban bünt követ el, a város büntető bírósága alá rendeltetik: akkor úgy hiszem, mindenestre a curiák személyei is a város hatósága alá tartozandók; azonban ha tetszik, méltóztassanak e részben kivételt határozni, de mindenestre az ott lévő egyéb lakók a város territorialis hatósága alá adassanak. — Mi a 8ik §-ban az urbéri telkeket illeti, ezek itt kétfélek: vagy város a földesura, vagy idegen: ha a város, akkor több joga nem lehet ott annak, mint mennyire földesuri hatósága az úrbér értelmében terjedhet, mert a politiát valamint eddig a megyék fenntartották ott, úgy ezentúl is egyedül körületébe lesz tartozandó; — ha pedig idegen a birtokos, akkor azon tekintet alá jön, melybe más magánbirtoki. Ezen elveket kívánta a szónok pontonként kifejtetni — és a RR annak tárgyalásába becsátkoztak, először is a megye házára nézve: egyrésztől az indítvány ellenében fülhözott, miképp nem képezhetni, hogy egy megye, melynek kormányzása alá 3—400 ezer ember van bízva, közbátorság fenntartása tekintetéből egy kéményt megőrzni képes nem volna; mondatott tovább, hogy ha a megyeházák

a város rendőri hatósága alá adatkak, az által a nemeseknek századok óta fenntartott kiváltsága támadatik meg, 's ez ugyszólván annyira lenne, mint ha a megyei hatóság a város hatósága alá rendeltetnék, pedig ha áll az, hogy a kisebb rész a nagyobbak tartozik magát alá rendelni, inkább a várost — minthogy az a megye körületében van — kellene a megyei hatóság alá rendelni 'sat. Ezek ellenében ismét okszerű czáfolatok tétettek; mondatott ugyanis, hogy a városban fekvő megyeházát nem lehet úgy tekinteni mint törvényhatóságot, hanem csak mint olly lakot, melyben a törvényhatósági jog gyakoroltatik; nem azért szükséges a megyeházát a város policialis hatósága alá rendelni, mintha a megye a jó rendet, közbátorságot nem tudná fenntartani és megőrizni, hanem hogy a közrend fenntartására rendelt megkivántató szabályok fenntartassanak; fölfehetni ugyan, hogy azok a megyei hatóság által is megtartatnak, de ugyanazt fölfehetni más egyes lakosokra nézve is, és így ha ez áll, akkor a városnak rendőri hatósága szükségtelen; azonban valamint az egyes lakosok által, úgy a megyeházánál is az egyes statutumok nem fognak megtartatni, mert lehet p. o. hogy a város a közbátorság czélszerű fenntartására statutumot hoz; a megyei hatóság, kinek a megyeházát a statutum értelmében alkalmazni kellene, azt mondhatná, hogy a statutum nem áll, 's ekkor a kellő rend meg nem tartatnék 'sat. Hosszúra terjedtek a mindkét oldalról vitaközások 's végre szavazatra kerülvén 29. sz. 18. ellenében a megyeházára nézve az indítványt megbuktatta, és a megyeháza a város hatósága alá semmi tekintetben sem tartozandónak határozta. — A curialis telkek pedig 26. szavazattal 22 ellenében a város territorialis hatósága alá rendeltettek, a többi § általánosan elfogadott.

Pozsony, october 23án.

LXVIII kerületi ülés. (Elnökök: Kis (Kraszó) és Abally (Árva). Jegyző Szentkirályi Mór. (Pest) napló-jegyző: Bolka (Bars) — A kir. városok ügyében választmányilag készített törvényoziki vizsgálata folytatott. — A 10 §-nál, mely a kivételes telkekről (magányjogi haszonvételek tekintetében) szól, egyik megyei követ a RRket egy specialitásra kívánta figyelmeztetni. Ezen törvényszakasz ugyan is kiterjed minden a város kebelében létező középületre 's azt mondja, hogy illy épületekben kisebb kir. haszonvételeket gyakorolni csak a város beleegyezésével lehet; és hogy illy esetben a kir. haszonvételek gyakorlata kivétel nélkül mind rendőri mind közadózási tekintetben a város hatósága alatt áll; de ez nem állhat a város kebelében létező várakra; mert mint p. o. Komárom vára törvényes jogánál fogva gyakorolja kisebb haszonvételei jogát; a követ tehát kivételt kíván azokra nézve, hol eddig is más szokás uralkodott, 's hol illy haszonvételei jog addig is elkülönözve volt a városi hatóságtól. — Egy más követ a szerkezetet már azért is meg kívánta tartatni, mert az előtte szóló követ előadásából világos, hogy a város, hatóságát a várakban eddig sem gyakorolván, ezek territoriumához nem tartoznak; 's e §, mint az utána szóló megyei követ is megjegyzi, csak a város territoriumához tartozóknak szólván, kívánta a szerkezetet megtartatni. — Egy más megyei követ a RRket ismét más körülményre figyelmeztet. A RR a város hatóságát kívánják kiterjeszteni, 's lehet hogy némelyütt, mint p. o. Komáromban, mely fortificatióra annyira alkalmas, az egész város várrá alakítván, minthogy, mint mondaték, minden várnak külön hatósága van, a városnak ekként lett átalakulásával, a város — város lenni megszűnendik; de a követ ez aggodalma ellenében egy másik megyei követ megjegyzi, hogy a hon bátorságára történni szokott kisajátítást gátolni bár nem lehet, de rendőri tekintetben a vár azután is a városi hatóság alá tartozandik. — A RR a 10ik szakaszt változatlanul hagyják; így a 11diket is. — A 12ik §, mely a város határába befoglalt, de a város környékéhez nem tartozó, vagy a város határával közvetlen szomszéd telkeknek a város általi be — és azoknak abból kikebelezhetőségéről szól, olvastván fel, egyik megyei követ megjegyzi, hogy e szakasz azon rendelete, hogy a város a közvetlen szomszéd telket, ha akarja, kisajátíthatja, ellenkezik a törv. czikk 87ik §-val, mely világosan kiköti, hogy a városok, „jövendőben fekvő-javakat — határukon kívül — nem szerezhethetnek“ — 's a szónok nem engedheti, hogy a szomszédhatárokat kisajátíthatassák, mert így, mint a következő szónok is megjegyzi, Temes városa határába a kamarának Mehalá nevű birtoka szegelytén be, a város ezt is kisajátítás útján territoriumába vonhatja. Azonban a jegyző az érd. követek aggodalmát azon magyarázattal, hogy a bekebelezés ideája a kisajátítás ideáját magában nem rejti, eloszlatá, mert bekebelezés által az administralciónak kön-

nyítése tekintetéből csak rendőri hatóságát kívánja kifordítani, 's illy értelemben vétetvén a bekebelezés a kisajátítás birtokra nézve nem értethetik. A jegyző által tett ezen értelmezés szellemében nyilatkozván egy érd. követ, 's világosnak állítván lenni, hogy midőn a városnak nem engedtetik meg külön birtok szerzése, akkor ennek hatósága alá kebelezése megengedtetethetik, mert a tulajdon megmarad a birtokos mellett, 's csak a hatóság terjesztetik ki: — a § szerkezte megmaradt. — 13. §. nem szenvedett semmi változást. A 14 §. a bekebelezésnek magán-uton történendőségéről szól; egy megyei követ úgy vélekedék, hogy a bekebelezés magán-uton nem történhetik, mert már akkor, midőn a bekebelezés miatt a jurisdictiók közt alkudozások történnek, az eljárás köz; így kívánja, hogy az ne magány, hanem köz eljárás és törvény útján történjék; így p. o. azon curia, mely Komárom városában létezik, és nincs a város hatósága alatt, van mégis más hatóság alatt, melynek terheit is viseli, ez most a megye, 's megyének, mely ezen curiából hasznokat húzott, érdekében álland, minden illy bekebelezés a kalmával magát a várossal alkudozásba tenni, ezen alkudozás magány-uton nem történhetik, csak köz eljárás útján. Egy más követ azonban azt gondolja, hogy magán-uton minden megtörténhetik 's hogy egy más követ által szükségesnek állított közbenjárás is nem szükséges, mert a felek vagy megegyeznek egymásközt, 's akkor közbenjárásra nincs szükség, vagy meg nem egyezhetnek, 's akkor a következő § már előre rendelkezik, midőn azon eseteket a törvényhozás elintézése alá vonja. Így nem lát egy más megyei követ is semmi veszélyt abban, hogy a curialis telkek megváltatnak; status-tekintet nem áll ellene, sőt azon nézet, melyből a RR a városok rendezésénél kiindultak, t. i. hatóságuk körének kiterjesztése, kívánja ezt; és aztán viszonyosság is van a dologban, mert kikebelezíteni is lehet. — Azonban többen pártolják a köz eljárás iránt tett indítványt, 's az indítványt-tevő követ a köz eljárást már csak azért is szükségesnek tartván, mert — szerinte — a kikebelezés magány-uton akkor, midőn a bekebelezés akként megengedtetik, meg nem történhetik: az ekként kétfelé osztott vélemények miatt sürgetett, 's e kérdésre: „Somogy“ (indítvány), vagy „szerkezet?“ — történt szavazás alkalmával, többen által tett felvilágosítás után, szótöbbséggel a § szerkezte maradt meg. A következő szakaszok egész a 34kig megtartván, ettől fogva a 39. kizárólag, minthogy e §-ok ismétlést foglalnak magokban, kihagyattak. De ezen §. felolvasása közben is történtek észrevételek, melyek azonban, mint látjuk, azok módosítását nem következtették; így a 18. §-nál egy megyei követ kívánta, hogy ha valamely erősség megszűnése iránt támad kérdés, minthogy a tért, mellyen a várépítvény történt, be kell kebelezni, történjék a törvényhozásra feljelentés; így a 20ik §-nál, mely azon esetben, ha a bel- és külvárosban fekvő magány curialis telkekre nézve a magány-alku nem sikerül, hogy a város a törvényhozó testhez folyamodjék, 's ennek folytában országos biztosság kiküldetését rendel: egy megyei követ nem kívánván bíráskodással a törvényhozást terhelni, mely legislatív dolgokkal úgy is el van foglalva, e §-t módosítani kívánta; egy megyei követ a 33ik §-nál, mely a kisajátítást, a 31ik §-ban említett eseten kívül, a kikebelezésnél meg nem engedi, minthogy e 31 §. a várak és hadi erősségek építésére szükséges térek kikebelezéséről szól csak: kívánta, hogy mint a bünbeli tárgyakra nézve egy külön t. cz. alkotandása, úgy itt is a kisajátítást feltétező eseteket meghatározandó törvényre történjék hivatkozás, minthogy országos vállalatok, mint p. o. csatorna-ásás, a kisajátítás jogával járnak. — A 39ik szakaszról egy megyei követ ellenmondást lát abban, hogy a város hatósága alól kikebelezett tér vagy telek, adózási tekintetben ott maradjon; azonban ennek ellenében megjegyeztették: miszerint azáltal, hogy a város hatósága alól kivétetik a telkek, adómentessé nem válhatnak, 's ez nem ok még az adómentességi privilegium kiterjesztésére: kívánták tehát, hogy a telkek fizesse adóját oda, hova kebeleztek, 's ezek folytában határozatott egy rövid §. szerkesztése, mely határozza meg, miszerint ha valamely telek, vár vagy megye házára lesz alakítandó, vagy is ha kikebeleztek, azon viszonyban álljon a városi hatósággal, melyben a most létezők állnak. A 43 § a város lakosairól szól általánosan, 's azokat úgy határozza meg, hogy vagy a városi községhez tartoznak, vagy idegenek. Egy megyei követ kívánta, hogy a városban lakó egyének „bármi tekintetben“ tartozzanak a városhoz, hogy ez által a curialisták is polgárokká leendővén, a város ereje nőjön, 's kívánta most mindjárt a szakasz ekkénti módosítását; de egy érd. követ figyelmeztet a RRket, hogy mindennek előtt az elveket kell tisztába hozatniok, 's elha-

tározatván előbb, hogy a curialista is oly lakosa legyen a városnak mint más, 's ekként a város körületének értelmezését praecise megtevéen látandjuk meg csak a „bármilyen tekintetben“ a szerkezetbe bejőjön-e? — A jegyző, minthogy a RR az egész szerkezetet az ezután meghatározandó elvek szerint kívánják módosítani, kijelentvén, hogy ő e t. cikket másként szerkeszteni nem képes, magát a jegyzői toll vitelétől ez alkalomra dispensáltatni kérte. Egy érdemdús követ, a „minden vagy bármilyen tekintetben“ szót a vizsály almájának nem tartván, ki tudna békülni a szerkezettel is, ha a status szerkezete, az igazság és méltányosság nem kíváná azt, hogy a curialistának lakosai, kik ha elég qualificatióval bírnak, polgárok leendnek, a város hatósága alá essenek, a jegyző kijelentése ellenébe azon bizodalmas meggyőződést szegezvén, hogy bármilyen nehéz leend is meggyőződése ellenit szerkeszteni, ügyességétől ezt mégis igényelhetve őt nem dispensálhatja; így felelt egy más megyei követ a jegyző azon kijelentésére is, hogy jó redactiót akkor, midőn mindig az ellenkező ideák zudulnak az ember lelkére, nem várhatni; és erős okul a jegyzőnek elsónap tett önyilatkozata hozatott fel, ki kijelenté, hogy ő a szerkezetet tehetsége szerint levén fel, ha a javaslat vizsgálata folytatban elv változik, az ez elvhez alkalmazandó szerkezetet fel fogja bírni tenni, de nem ha a redactio változtatása kívántatnék; azonban itt elv változik, mert nem a „minden tekintetben“ kitével, hanem az ebből elvont eszme a pomum discordiae; e kitével betéetni kívánta. — E kis episod után ismét a §. feletti discussio folytattatván, több követ szólott még, de a §. szerkezete megmaradt. — Így nem szenvedett változást a 44dik és köv. szakasz a 49dikig. — Egy megyei szónok úgy találja, hogy a 49dik szakasz ellenkezik a 47el, mert a 49dik azt mondja, hogy a városban nem született, 's a városban független magány-keresetet üző honfi a városba letelepedni kívánván, telepedési szándékát bejelentheti, de bejelenteni nem tartozik, midőn a 47dik telepedetnek tekintti azon honfit is, ki a városban született ugyan de a városban olly független magánykeresetmódot folytat, mely a városban lakást feltételezi. A jegyző erre megjegyzi, hogy permissive azért tételik, mert a polgári jog gyakorlata bizonyos idő után következik, az idő a letelepedéstől, ez pedig a bejelentés idejétől számítatván, ha valaki polgári jogokat gyakorolni akar, magát bejelentheti. Erre azonban egy városi jegyző ellenlévelé, hogy ez értelmezés után adót csak a letelepedettek fizetvén, csak hogy adómentes lehessen, magát senkisémet jelentendi be. De — mond a jegyző — a bejelentésben magában olly factum van, mely a bejelentéstől nem függ, t. i. keresetmód, mely már az adó terhességet feltételezi; azonban mint fentebb is mondatott a bejelentéstől csak a joggyakorlat feltételeztetik. — De a bejelentést sokan szükségesnek látták 's kívánták, hogy az necsak permissive, hanem rendelöleg tétessék ki, mert, mint egy városi követ mondá, bejelentés szükségesítése nélkül majd minden rossz ember, minden, ki rab is volt, megtelepedhetik. És épen ez a törvényhozás célja is, mond a jegyző, mert ha a bejelentés szükségessítetnék, engedelmessé válhatnék a letelepedés, pedig Magyarországon mindenkinek szabad laknia ott hol akar; és szabad laknia a kiszendett rabnak is, mert ki büntető törvényünk szerint, büntetését egyszer kiállotta, a statussal kibékült 's becsületes ember. Végre egy más városi követ a bejelentésnek olly célt tulajdonítván, hogy az polgári jogok gyakorlata bizonyítványul szolgáland, bár a benemjelentés a jogtul meg nem fosztja, a szerkezetet még is akkint módosítandónak véli, hogy a benemjelentés nem adómentesít. A 49ik szakasz illy értelemben fog módosítatni. — Az 50 és 51 §nál, mely szakaszok azon eseteket határozzák meg, melyekben az idegen telepedésben nem gátolthatik, és azon eseteket, melyekben telepedetnek nem tekintethetik — egy érdemdús megyei követ a kül és belföldiek között semmi különbséget sem kívánt tételni, mert ha Angliának nem fekszik érdekében gátolni a letelepedést, annyival kevesebbé álland érdekünkben nekünk, kiknél az iparüző osztály nem terjedt 's a népesség olly csekély; de nem is látja szükségét e különbségnek, miután a honfuitásról törvényünk még nincs; vagy ha még is e különbséget meghagyják, a város gátolhatási körét szükre kell szabni, 's meg kell szabni a feltételeket, melyek alatt a város a külföldieket bevenni tartozik; — maradjon tehát el, kíváná, a szakasz rubruma, 's „gátolthatik“ helyett „telepedetnek nem tekintethetik“ tétessék. Ezen megjegyzést, a most elősorolt okok mellett, még azon okoknál fogva is pártolá egy más megyei követ, mert a gyárokhoz erő, a földműveléshez elegendő kéz kell. Azonban a bejelentést többet mégis sürgették, mert, okoskodának, ha az urbéri törvények a gyanus embernek a faluk-

bai benemfogadását megengedik, lehetlen hogy itt a politia éber figyelmét könnyen kijátszható rossz emberek városbani összejövetelét megengedhessük. — Egy érdemdús megyei követ erre megjegyzi, hogy az urbéri törvény ezen rendelete nem az emberiség eszméje szerint alkotott, mert az embernek laknia valahol csak kell 's hason intézkedés után egy szigetre leend szükségünk, hová gyanus embereinket deportálándók. És bár megvan e rendelet — mond egy másik érdemdús követ — az urbéri törvényben, de tudjuk, hogy az a régi crim. codex tisztába nem hozott ideái szerint hozatott. Most illy törvényt nem hozhatunk, mert új büntető codexünk szerint magának a büntetésnek sincs infamans következése. A koldusokra nézve máshol is van intézkedés, és szokás őket származásuk helyére visszaküldeni, de a gyanusakat letelepedési szándékjokban akadályoztatni nem. — Az 51. és 52. szakasz, kevés stylaris módosítás mellett helybenhagyatván, az ülés eloszlott. —

October 31dikén.

LXIX. kerületi ülés. A kir. városokról választmányilag készített törvényzikk vizsgálata folytattatván olvastatott e cikkeknek a szabályokról (Statuta) szóló szakasza. A 60ik szakasz megengedi, hogy a város szabályait nyomban végre is hajthatja, mindazáltal „hogy a szabályok minden időben visszavételökig érvényesek legyenek: szükséges, hogy a magyar kir. Helytanács által helybenhagyassanak“ — Egy megyei követ a szakasz azon rendelkezéséhez, hogy a város szabályait nyomban végre is hajthatja, erősen ragaszkodik, 's azokat végrehajtás előtt nem akarhatja felterjeszteni, mert különben veszélyeztetnék a municipalis kiváltság. — Egy másik megyei követ, bár a Helytanács befolyását akadályozni nem kívánja, de a hatóságok fogalmazásából 's a RR. azon akaratából, hogy a városok önállóságra vergődjenek, vonja ki a következtést, hogy azon kir. városok, melyek eddig is mint öntörvényhatósággal ellátott municipiumok több törv. nevezetesen az 1649: 19. értelmében, szintugy mint a megyék, önkörükben, statutu-mokat hozhattak, tehát mint a megyék terjesszék csak fel szabályait. De többen ellenmondást is láttak abban, mikép e szakasz megengedi, hogy a város a szabályokat nyomban végre is hajthassa, 's mégis hogy érvényes legyen, azoknak felterjesztését feltételezi; ennél fogva kívánták, hogy világosan tétessék ki, miszerint végrehajtásuk után csak a fölügyelésnél fogva, nem hogy érvényességet kapjanak, terjesszessenek fel. Ennek ellenében egy más megyei követ figyelmezteté a RRket a Hármaskönyv III. R. H. czimének 7dik szakaszára, hol világosan áll, „ut statuta fiant cum consensu principis,“ 's kérdé: el akarunk-e a törv.rendeletétől állni? ez veszélyes. Midőn a városokat a törvényhozó hatalom kiegészítő részévé, 's a végrehajtó hatalom organumává akarjuk tenni, szükséges őket az igaz statutarius joggal felruházni, de e jog, e hatalom terjedelmének szabályt kell szabnunk, 's bár a szabályoknál szükségesítettik 1) hogy a törvények értelmében 's 2) hogy önkörükben hozassanak, hol keresendjük ezekre nézve majd az ellenörködést, ha felterjesztés előtt nyomban végre is fog-nak hajtatni? Mondják a városok új szerkezete, a nyilvánosság és sajtó örködendik felettök; de nem lehetnek-e pártérdek, viszonyok, melyek paralisálhatni fogják mindezeket? mert tudjuk a 48 város, kik által igazgat-tatik; képviselők által, kik egyszersmind mindazon provinciális érdeknek képviselői leendnek, melyek önérdekkül ugyanazonosak, 's melyek emelése a törvények rovására történendik. Például: egy iparműves akar a városban megtelepedni, a város ezt gátolndja; a házak-ra vízcsatornák szükségesek, 's a város azokat részül készíttetni rendeli, midőn tán fábul is jó lenne, 's a Helytanács mind ebbe már csak akkor fog tekinthetni, midőn a város önkényes határozata exequalva leend. A RR. a zsidókról hoztak törvényt, Kassa városa magát bányavárosnak tekintvén, a zsidók ottani lakhatását akadályozá: a Helytanács a törvényt végrehajtani kívánta, de a város remonstált 'sat. Mindezekből a követ azt következteti, hogy ha eddig ott, hol a Helytanács a városnak parancsolhatott, történtek visszaélések, félhetni hogy ezután erre tágabb tér nyilandik; ezért mint a választmányban először véleményeztetett, a szabályoknak végrehajtásuk előtti felterjesztését kívánta. — Egy más megyei követ megjegyzi: hogy az érd. követ által felhozott esetek megmutatták: mikép azok a város kárára voltak, 's mutatták azt, hogy a szabályok eddig mikép hoz-tattak, t. i. távol a viláosságától, zárt ajtóknál. A szónoknak a fölügyelési jogról más fogalma van, ő a Helytanácsot úgy tekinti, mint egyik kezelőjét a végrehajtásnak 's hiszi, hogy e §. rendelete mellett is megmarad önkörében, mert örködhetendik minden visszaélés felett. — Egy megyei követ azon észrevétele után, hogy

az 58ik § azon általános kitétele „a város beldolgait“ nem világos, 's hogy ezen beldolgokat, melyek rendöriek és gazdaságiak, specifico kell kitenni. Egy érdemdús követ szólott: szerinte azon elv és nézet, mellynél fogva az érd. követ a szabályoknak végrehajtásuk előtti felterjesztését kívánja, nem más, mint a nép elleni bizodalatlanság, mely azon hiedelemből ered, hogy a nép ellensége a kormány, ellensége minden auctoritásnak, 's hogy mindig tutela alatt, 's járszalagon kell mennie. Ha felteszszük, hogy a nép a kormány ellensége, 's ha ennek folytában a kormány a nép iránt bizodalmatlan, ne csudáljuk akkor, ha a népből ellenérzelmeket fedezünk fel t. i. ha a nép is bizodalmatlan. Pedig nép és kormány között bizodalomnak kell lenni; de ha ellentétbe állítjuk ezt amazzal, jót ne várjuk. Azonban ne alkalmaztassuk e fonák nézetet a városokra; a kormány mutassa meg, hogy bizalommal viseltetik a nép iránt 's a nép ragaszkodni fog hozzá; így bizzunk a városokban, hogy megszokhas-sa a bizodalmat, engedjünk önkörében tenni, hisz ő ismeri legjobban bajait. Mert ha e jogát elvennők, municipalitásába vágnánk. És mintsem hogy ezt tennők, állítsuk fel egész egyszerűségében inkább a bureaucratit; minek megadni a constitutionalis formát, de lelkét nem — ez képtelenség! Ha nem szabad önkörében rendelkezni 's végrehajtani azt, mit rendelt, ne legyen inkább hatóság; mert önkormányzás, mely érvénytelen, igen szomorú. — De hiszszük ő — folytatá — hogy a concret esetekben a szabály és végzés közötti különbség világosan álland? Végzés történik esetekre, szabály a történetekre 's nem eshetik e meg hogy a Helytanács sok végzést majd szabály-nak mondand, 's akadályoztatni fogja az administratiót? Vagy hiszik talán, hogy a Helytanács a törvényes praeculsi terminus alatt mindig visszaküldendi a szabályokat? Hisz elég ideje lesz a Helytanácsnak álland a törvénytelen szabályokat 3 hét alatt megsemmisíteni. Magyarországon, hol annyi az önkormányú hatóság, hol a faluk is hoznak statutumot, lehet-e itt mondani, hogy a városok önkormányozni nem tudja? Ha a Helytanács eddigi körében megmarad, veszély nincs, mert örködhetendik; de az elv kimondása, hogy csak helybenhagyás után lehet effectuálni, csak sérti a municipalitást, 's nehezíti az administratiót 'sat. — Illy értelemben nyilatkozott egy más megyei követ is, ki nem akarja hinni, hogy, mert valaki rosszat tehet, jót sem tehet; ki midőn a várost függetlenné akarja teni, akkor gyanusítani nem kívánja. 's ki ugy gondolja, hogy senkisémet fogja kívánni a megyék határozatait effectuatio előtt felterjeszteni, bár visszaélések a megyékben is történtek; így a Helytanácsnak csak fölügyelési — 's nem helybenhagyási jogot tulajdonít. — Egy megyei szónok beszédébe egy kis episod szövődött, mellynek folytában a ker. elnökök egyike kijelenté, hogy első alkalommal a hallgatóságot illetöleg indítványt teend, a hallgatóság körének szükébbítésére, mint a nyilvánosság hő barátja. Ezen kijelentés, a félbeszakított szónoknak, (ki még fel sem olvasott szakaszra előlegező véleményét) a felterjesztést pártoló beszéde után, egy érd. megyei szónok szólott, ki a városok elrendezését életkérdéseink között legfontosabbnak tartja, fontosabbnak az urbérnél is, mely által bár milliók sorsa határozottat el, de a városok rendezése létünk palladiumába, törvényhozásunk körébe vág. A szónok minden olly alkalmon kap, mely a városok hatóságát kiterjeszti, és mindent, mely azt szükébbre vonja, veszélyesnek tart. A „jövähagyási“ szó helyébe „felügyelési-“ kíván, 's erősen hiszi, hogy azon szabadelvű szerkezet mellett, mellyet a városoknak adni szándékozunk, a városok provinciális érdekeiket nem fogják a közérdek elibe tenni. De ha még mindig feltételezzük, hogy visszaélések történhetnek, akkor maradjon a régi. A RRdek a születési köfalat fenntartani nem akarják, a curialistáknak polgárokka tételével az assimilatiót akarják megállapítani, 's így kell, hogy a városok hatóságát a megyékéhez emeljük; így tehát kívánja a szerkezet módosítását. — Egy városi követ felvilágosításul felhozta Szeged városának azon esetét, mellyben nem-törvényellenes szabályai is gátoltattak. Ha a szabályok ezután is (effectuatio előtt) felterjesztetnének, a városok mitsem fognának nyerni, sőt vannak szabályok, minők p. o. a tűzveszélykor vagy más rendkívüli alkalommal hozott szabályok, melyek, ha nyomban nem effectuáltatnak, hatásukat veszlik. — Azonban mégis egy megyei követ azt hiszi, hogy a városok önkörükön túl vághatnának, 's jobb a visszaélést praeventálni, mint megbüntetni; — a rendre felügyelés is mindig a főkormányzók joga — Igaz, — mond egy más megyei követ — de nagy a különbség a rend közt, melly szabadságra vezet, és azon rend közt, melly a szabadság rovására történik. A szónok a postmegyei törvényzéki eljárás esetét hozta példálul fel, 's a megyének a bünvádi eljárás iránt ho-

zolt határozatának pontonkénti tárgyalása után kérdező a RRket, volt e ezen statutum pontjai közt csak egy is, mely alkotmányellenes volt volna? és mégis a megyének ezen határozata megtámadott, nem azért mintha igazságtalan volt volna, hanem azon szin alatt, hogy a megye bele akar vágni a törvényhozásba, 's meg akarja azt előzni. — A szónok nem akarhatja, hogy a Helyt. tanács olly centralisált hatalom legyen, mely a szabadságot elnyelhesse. Ezután fejté jelenkorunkat 's egy zöld pázsittal fedett vulkánhoz hasonlítván azt, hitét fejező ki, hogy habár erősebb megrázkodtatás nem is fogja állásunkat kiemelni, de mindenesetre egy átalakulásnak megyünk elibe. — Azon megyei követ, ki a szabályoknak végrehajtásuk előtti felterjesztését pártolá, úgy hiszi, mikép azon körülmény, hogy a dologrul csendesen tanácskozunk, hogy nyugalom uralkodik ben, és e termen kívül, bizonyítja, hogy vulkánon nem állunk. — A szónok egész lelkéből kívánja, hogy a nemzet nagy és erős legyen, de nemzeti nagyságot nemzetegység nélkül nem remél; így kívánja a közérdekek emelését a provincialis érdekek fölött, melyektől, megvallja, még mindig fél; így kívánja, hogy administratio tekintetében adjunk át minden hatalmat a főkörmányszéknek. A szónoknak terjedelmes 's előbbi nézetét fejtegető beszéde után egy más megyei követ fogta fel az általa is igen fontosnak tartott kérdést. Olly országban, hol a miniszterium felelős, hol a nép bizodalmit vesztett kormányférfi lelépni kénytelen, hol a nemzet érdeke 's a nemzeti jogok biztosítva vannak, ott a központosított felügyelési hatalom állhat; de nálunk, 's a mi körülményeinkben ez nem lehet. A megye, hol a törvény nem rendel, statutumokat hozhat, 's milly sokszor korlátozták e jogában már a Helyt. tanács által? A megye municipalitása 3 hatalomban özpontosul: 1) tisztviselőit szabadon választja; 2) örökösök a törvény megtartása és teljesítése felett; 3) hol a törvény hallgat, szabályt hozhat önkörében. E végső két jogot akarja a kormány szűkebbre vonni; 's ha most hatalmat adnánk neki a városok szabályai akadályozására, félő, hogy ellenünk is fogják felhozhatni a városoknál gyakorolt jogot. Az ok. a törvényhozás miért nem hoz specialis, hanem csak generalis elveket, abban rejlik, mert az alkalmazást a hatóságokra hagyja. — Mit az érdemes követ czáfokul Kassáról felhozott az épen a főkörmányszék gyengeségét mutatja, melly ott, hol a törvény neki világos hatalmat ad, nem bír annyi energiát kifejteni, hogy a törvényt végrehajthassa. És még is nagyobb hatalmat kívánunk neki a megyében adni! Az örökösöknek egyik példájaul hozta fel a szónok Szeged városa nyilvánosan tartott követválasztásának a Helyt. tanács által lett meg dorgálását. Ha a megyékre nézve igazságos, hogy statutumot hozhatnak, igazságosnak kell ennek lenni a városokra is. Igen — mondják — de a megyékben létező többféle érdekek nem engedhetik, hogy egyforma törvény hozassék; azonban a szónok tagadja, hogy a városokban is csak egy érdek létezik. Igen, most, midőn nepotismus uralkodott mindenütt, de ha képzelnünk fogjuk a szabad választók és szabadon választott képviselők több elemű tömegét, nem képzelhetjük, hogy választók és képviselők csak egynek érdekét emelendik. Eddig is tapasztalhattuk, hogy a főkörmányszék collegialis rendszerénél sok dolga miatt sokban kellőleg el nem járhatott, nem lehet tehát kitenni őt a kellemetlenségnek, hogy ezután még többet mulasztson; a szónok kívánja hogy a városok is, valamint a megyék, szabályaikat, felterjesztés előtt végrehajthassák. — Többen ez értelemben még a szerkezet akkénti módosítása mellett nyilatkoztak, hogy a Helyt. tanácsnak nem helybenhagyás hanem csak felügyelés végett terjesztessék fel. — Az érd. követ azon nagy szavait, hogy nemzetnagyság nemzetegység nélkül nem lehet, egy más megyei követ felfogván, azon kívánatra, hogy ennek érdekében adjunk által minden hatalmat, tevő észrevételeit. A francia nemzet — ugymond — mindent feláldozott Napoleonnak, nagyságáért vérét mindenét; és valóban ha e cél, ha illy nemzet-nagyság állna előttünk, mindenestre mi is mindent feláldoznánk. De mi történt fölülről nemzeti nagyságunk emelésére? Mi történt József császár alatt? mi 1806ban? Nézzük az al-Dunát, tétetett e valami Magyarország nagyságának terjesztésére? A nemzeti egység a kormány célja? 's ezen cél elérésére adjunk által minden hatalmat? 1809ben Napoleon proclamatióját leszaggatá a magyar, mellynél a bizodalomra fogékonyabb nép nincs; de elözmény nélkül bizodalmasok mi sem lehetünk; bizodalmat látva irántunk mindent adunk; de mert municipiumunk tartotta fen e nemzetet 's az önkormányzás, ne csudálja az érd. követ, ha olly féltékenyek vagyunk jogainkra. — Az elnök kijelenté, hogy az általános többség a szabályoknak effectuatiójuk előtti felterjesztése ellen nyilatkozott: de miután a szerkezetet (mint fentebb is mondatott) többen akkép kívánák mó-

dosíttatni, hogy a szabályok nem jóváhagyás, hanem felügyelés végett terjesztessenek fel, (mellynek folytában a jegyző, megjegyzése szerint akkor a 61. és 67. § kihagyandó lenne), a szerkezetet is többen pártolván, a kérdés szavazatra került, mellynek következtében a 60 § szerkezetét minden módosítás nélkül megmaradt. —

October 4-én.

LXX. Kerületi ülés. Folytatván a kir. városokról készített törvényczikk vizsgálata, a 61 's a következő szakaszok meghagyása, után a 72. snál, melly a város hatóságáról szól büntető tekintetben, a város büntető hatóságának a nemesekrei kiterjesztése ellen többen szólaltak fel; volt, ki a Imae 9usra hivatkozott; másik, midőn e szakasz ellen szavazott, csak megyéje szellemét jelenté ki. De egy megyei követ igazságtalanságot lát abban, hogy a nemeseknek (mint leendő polgároknak), ugymond, befolyást engedünk a város dolgaiba, 's hatósága alól mégis ki akarjuk venni; viszonyosságnak kell a dologban lenni. Egy más m. követ a §. ezen szerkezetét: „A város büntetőhatósága a büntetőtörvényekben határozatit meg“ — módosítani kívánta, mert úgy vélekedett, hogy a város hatósága nem a bünt. törv. könyvben, hanem elősoroltatván mik tartoznak ide, itt határozatit meg, 's a törv. könyvben csak az eljárás. Azonban megjegyeztetett, hogy a törv. könyvben territorialis hatósága, itt pedig, az, hogy a territoriumhoz kik tartoznak, határozatit meg. A szerkezet marad. — A 73. szakasz azt mondja, hogy „a városban állandóan lakó minden-osztályu olly egyének, kik a város környékén kívül semmivel sem bírnak, mindennemű magányjogi követelésekre nézve, mellyek a városban lakásuk ideje alatt ellenök támasztattak, a város hatósága alatt állanak. Egy megyei követ úgy vélekedék, hogy a város körülete definiálva nem levén, megtörténhetik, hogy rendőri és büntető tekintetben a város alá tartozó curialista, a körület külön értelmezése mellett, magányjogilag magát könnyen kivonhatja, így világosan kívánja kimondatni az elvet, hogy a curialisták magányjogi tekintetben is a város alá tartoznak. — E megjegyzés hosszabb vitára 's a tárgynak érdemleges discussiójára adott okot. Így kívántaték az ezen szakasszal szorosban egybekötött 74ket is. melly az állandó lakást definiálja, módosíttatni, mert azon definitiót, hogy állandó lakásnak az tekintetik, melly bizonyos idő alatti felmondásra fogadtatott, világosnak nem tartja, minthogy könnyen tarthat valaki felmondás alá eső lakást 3 városban is. mindenütt pedig nem adóztathatik; de állhat a másik eset is — mond t. i. egy városi követ, — hogy valamint nem fizethet mindenütt, úgy 3 felmondás alá eső lakásnak tartásával az adó alól magát mindenütt könnyen kivonhatja. A jegyző tehát az „állandóan lakó“ praecise kifejezést ajánlá. Így (73. §.) a „semmi birtokot“ szavak helyett világosabb kitétel kívánt egy városi követ, mert a RRk itt nemesi birtokot értenek, 's lehet hogy a városon kívül valaki például 9ed alá eső szőlőt bir, 's a §. e kitétele mellett magányjogi esetekben magát ki fogja vonni, így kívántaték, hogy a városban lakó nemesek (78. §.) a házbérekre nézve is, mint az idegenek, minden surlódás kikerülése tekintetéből, miután az 1723: 56. az árjegyzőkre nézve ugyis a városhatósága alá veti, a város alá essenek. Ezt pártolá egy érdemdús megyei követ, ki annak okát, hogy e főkérdésnél zavarban vagyunk, abban keresi, mivel az institutióban fekvő elveket nem tudjuk alkalmazni; tehát, mond, legyünk igazságosak, 's hagyjunk fel előítéleteinkkel; a szónok a nemes minden tekintetben a város hatósága alá kívánja tétetni, mert kívánja, hogy a birtok a személyt kövesse, már pedig ha a személyt alá vetettük, miért ne lehetne a fekvő birtok felett is itélnie? így minden zavar kikerülése tekintetéből mondjuk ki inkább, hogy mi a város körületéhez nem tartozik, az a város bírósága alá sem tartozik. — Ennek folytában a mindig érdekesebbé vált kérdés további fejtegetésében egy megyei követ a 73. által világosan találván kimondottnak, hogy kinek a városon kívül birtoka nincs, az minden jogi tekintetben a város bírósága alá tartozik; itt most azon kérdés foroghat fen, hogy kinek a városon kívül van, az hová tartozik? Eddig törvényeink az adóssági pert némelykor a személyhez, máskor a birtokhoz kötötték, 's a csőd alá került felett mindig a megye itélt. Ezt a RR eddig azért tevék, mert nem tarták igazságosnak, hogy a nemes felett olly bíró itéljen, kinek választásába ő be nem folyt. De a RR most azt akarják, hogy a városban ingatlant bíró nemes polgár legyen, 's így hogy bírját is választthassa, mi természetes tehát mint hogy az általa is választott bíró felette is itélhessen! így minden adóssági és realis megtámadás tekintetében itéljen a városi bíróság. — A tanácskozás conversatioi modorban folyt 's miket a nem kis zsbongásban feljegyezhetünk, az főbb vonásaiban, részint az utóbbi érd. követ, részint a nemeseket „minden tekintetben“ a város bírósága alá engedő érd. szónok

véleményének pártolása volt. Voltak, kik magányjogilag a nemeseket a megyék alatt akarák hagyni, 's bár adósságaikra nézve igen, de a curiát illető osztályos 's a nemesi birtok természetéből folyó perekre nézve a városi bíróságot megengedni nem akarák. Lényeges a különbség a „minden tekintetben,“ és magányjogi tekintetben alávétésökben; mert ha a nemesek minden tekintetben a város hatósága alá fognak vettetni, könnyen a kir. adó fizetésére is szoríthatnak, pedig a nemzetnek jelen viszonyai között garantíát kell keresnünk ez adó ellen, bár a házi adót a szónok megajánlja. — Egy megyei követ ezek ellenében kérdést tön: a személy-e a vagyonnak, vagy ez amannak accessoriuma? a birtok nemesebb-e a személynél? — A RR. a vélemények illy elágazásában szavazatot sürgettek. Mielőtt szavaznánk — mond egy megyei követ — előbb legyünk a fogalmakkal tisztában. Ha minden tekintetben alá vettetnének a nemesek, czélt a curiákra nézve nem érnénk, mert bár tisztában vagyunk, a birtokos nemesek polgári birtokaikra nézve, mi viszonyban álljanak; de e viszony nemesi birtokaikra nézve különböző. Ezért ne bajlódjunk csupán a redactióval, hozzuk tisztába az elveket. A nemes akár curiát akár más nemesi birtokot bir, minden ebből származó pernek meg kell maradni azon hatóság előtt, mellyhez eddig tartoztak. De ha nem adóssági, hanem más magányjogi kérdések sorognának fen a nemes ellen, mint p. o. mellyek sem rendőri, sem büntető, sem civilis adósságiak, u. m. mellyek bírság fizetéssel járnak, ezek felett itélhet a város. Azon kérdésnél tehát: hogy minden adóssági és magányjogi perekre nézve a nemes felett a városokban ki bíraskodik, tisztában levén, itt egymás kérdés támadhat: t. i. a curialista, ha a városon kívül nemesi birtoka van, minden e birtok természetéből eredő perekre nézve hová tartozzék? — A város körületének definitióját mind eddig tisztában lenni sokan nem látták; 's egy érd. követ úgy vélekedett, hogy mindegy: meg van-e alapítva, mi a város körülete vagy nincs; mert ha meg van, mindjárt hozzá szólhatni, ha nincs, majd ha a törv. czikken keresztül mentünk, alkalmazandjuk azt a megálapított rendeletekhez. Szavazzunk, mond, minden tétova nélkül, ha jót akarunk alkotni, megakarjuk alapítani a jövődőt, minden tekintetben alávétendjük a nemeset; ha azonban még meg nem értünk, akkor jobbat a jövőtől várhatunk. — Mielőtt a szavazásra a kérdés kitűzethék, egyik érd. megyei követ megjegyzé, hogy a dolgot egy szavazással el nem dönthetjük, hanem elsőbb e kérdésre: hogy ha a curia, mint nemesi birtok iránt támad kérdés, p. o. divisionalis, successionalis v. jogbeli, a város bíraskodjék-e? szavazván, lehet majd a többire szavazni. A kérdés egyszerűbbítésé végett egy más követ illykőpen kívánta a kérdést tétetni: alávétjük e a nemes embert egészen a város bírósága alá? melly kérdésre a RRk szavazván a többség nem kívánta a nemeset egészen alá vetni. — Mielőtt a RR. eloszolnának, jónak láta egy megyei követ hogy szavazás által döntessék el még e kérdés: azon magányjogi keresetekben, mellyek sem a bünvádi sem a politialis keresetek alá nem esnek, de büntetést vonnak magok után, mellyek a személyt illetik, ha ben a városban történnek akár legyen nemesi birtoka, akár nem, ki bíraskodik? Egy más követ igen egyszerűnek tartja a kérdést 's könnyűnek rá a feleletet, mert a nemes ember vagy curiát vagy polgári birtokot bir, ha ezt, a város, ha curiát a megye bíraskodik, melly bírja minden nemesnek, miért degradálnók a nemeset? — Még szavazás előtt egy serege támadt az új kérdéseknek hol történendik az intabulatio? sat végre az elnök a kérdést kitűzte, hogy azon violentialis esetekben, mellyek a város körületében, de a curián kívül a nemes által követettek el (minthogy itt ismét egy új kérdés támadt, hogy milly nemesek értenek, kik curián vagy kik csak polgári telken laknak) lakjék vagy nem polgári telken, ha a violentia a városban követtetett el, ki bíraskodik? A RRk többsége itt a nemeset a város bírósága alá veté. — Ezután az ülés eloszlott. — Meg kell még jegyeznünk, hogy a felolvasott szakaszokban néhány stylaris modositás történt, 's a 77ik snban ott a hol a nemesek árjegyzéki tartozásaikra nézve a városi bíróság állpíttatik meg, e bíróság házbéri 's világos adóssági tartozásaikra is kiterjesztetik.

October 5-én.

LXXId. Kerületi ülés. A városokról törvényjavaslat 81 — 84 §§ai valának tárgyai a mai tanácskozásnak. Ezen §§ok a város hatóságáról közigazgatási tekintetben szólván itt következnek:

81. §. A városnak szabályai. és határozata minden lakost kivétel nélkül köteleznek.

82. §. A város minden környékéhez tartozó fekvő birtokra a tulajdonos polgári állapotjára való különbség nélkül, egyenes adót vehet.

83. §. Kivethet a város az állandó lakosokra személyes adót is, és ezt is különbség nélkül minden állandó lakosok fizetik.

84. §. Kivethet a város közvetelt, (indirect) adót is, és ezt mindenki különbség nélkül fizetni tartozik.

'S lön élénk vitakozás. Egy megyei követ a 82. §ban a curiákra nézve, miután azok amugyis a városi hatóság alól felmentettek, kivételt kívánván tétetni, egy másik ezt szavazás útján eldöntetni javasla. Utána többen szólottak, a fentebbi §§ felvilágosítására, 's azokoni eligazodhatásra nézve tevéen még rövid észrevételeket. — Majd egy igen érd. megyei követ a tanácskozásnak némi irányt adandó emelt szót, 's előterjeszté, mikép a nemesek állása a kir. városokban, az adófizelést illetőleg, mind- eddig igen különböző volt; mert, ugymond, vannak városok, mellyekben a nemes semmi „személyadót“ nem fizet; vannak ismét más városok, hol a nemesek a polgárokkal egyetemben minden adózási terheket egyaránt viselnek. Szóló ugy hiszi, hogy jelenleg kérdésbe már nem jöhet: vajjon a polgári ingatlan vagyronul a nemes által fizetessék-é adó? mert ezt a törvény és szokás már rég tisztába hozá; hanem kérdés támad a kereseti és a személyes adó minőségére nézve. A szóló követ különbséget látván a kereseti, és a tisztán személyes adó közt, ugy van értesülve, hogy nincs város e hazában, melly egyenes személy-adót vetett volna ki nemes emberre, de miután a nemes a fekvő polgári birtokért törvény szerint adót fizet, első kérdés most csak az lehet: vajjon a kereset utáni adó terjesztessék-e ki a nemesemberre is? Mire nézve a követ azt tartja, hogy ha valamely nemes polgári kereset-üzés végett jónak látja városban letelepedni, az igazság 's méltányossággal egyáltalában megengedhető nem lenne, ha az, azért, mert nemes adó alul fölmentetnék, azért szóló a törvényben nyilván kijelentetni kívánja, hogy a nemesember polgári keresetétől a házi adót szinte ugy fizesse, mint a nemes. A mi a személy-adó t illeti, ha azt a törvényhozás jogszerűnek találandá; a szónok most csak azon kérdést véli eldöntendőnek, vajjon a nemesember, kinek a városban sem fekvő sem polgári birtoka nincs, fizessen-e a város házi pénztárába személyes adót? mire nézve a szóló követ ugy tartja, hogy ha a törvényhozás általában igazságosnak látja a személyadót, nemes és nemesember közt különbséget tenni nem lehet, mert az egyik ugy é a város minden kényelmeivel, mint a másik, tehát igazságos is, hogy a város minden lakosa, tekintet nélkül a polgári állásra, ugyanazon terhekben részesüljön; a nemesember, bár egyébkint adómentes, a városba költözvén, olly körbe lép, mellybe őt saját érdeke vezet, 's ha a bátorság, kivilágítás, kövezés jótéteményeit éldelni akarja, ugy az ezekkel járó közterhektől magát belső szegény nélkül el nem vonhatja. Szóló ezen fontos kérdés szorgalmas tárgyalatát ajánla a Rknek, azt jegyezvén meg ismételve, mikép ő a megyei háziadót nem tartja a városi háziadóval összekötetésben lenni; 's miután kifejté, hogy az, mi a sz. k. városokban személy-adó fejében fizetett, kivévén 2 — 3at, 1 p. fnál többet nem tett; elvül kíváná felállitani, hogy a sz. kir. városban lakó nemesember a háziadót, szint ugy, mint más polgárok fizetni tartozzék. Az érdemes követ folytatván előadását, az adórovatok accessoriumairól, mellyekre nézve különböző gyakorlat áll fen, tevé emlitést, 's megjegyzé, hogy elfogadtatván a töképenz utáni adófizetés — ha valaki azt ingó javakra, u. m. marhákra fordítaná, miután a közlegelőtül fizetni kell, eldöntendő volna: hogy legelési adót olly marháért, melly istállóban tartatik, szinte kiki fizetni tartozzék. A curiák megadóztatására nézve a szóló követ azt tartja, hogy miután a curialis lakok a város kényelmeit szint ugy élvezik, mint az egyes polgárok, azoknak is a házi adóban részesülnök kell; értvén mind- ezecknél az egyenes (direct) adót, mellyről a 81. 82. és 83. §§ok szólanak. — Egy városi követ, 's utána egy másik, előadván a városaikban divatozó adózási gyakorlatot, az előttök szólott érd. megyei követ előterjesztését pártolák. — Ismét egy városi képviselő emelvén szót, elmondá, mikép városában, a nemes kivéve, mindenki fizet személyadót; szóló ugy tartja, hogy kár volna olly különbséget tenni, miszerint a nemes a házi adóban részesüljön, a hadiban nem, miután ez utóbbi szinte a polgári birtoktól fizetetik; a törvényhozásnak pedig e tárgyban hátramenni nem lehet. — Egy megyei követ előrebocsátván, hogy ő sok olly várost tud, mellyben a nemesember most is királyi adót fizet, nagy igazságtalanságnak mondá azon számtalan kényelmekért, mellyeket a városi élet nyújt, adót nem fizetni, 's kérdé: vajjon illy áron akarná-e a nemesember a városi lakosság bizodalmit megnyerni? végre kifejté a szónok, hogy a nemesnek adómentessége a városban, ránézve nemesnek nem jótékony, de egyenesen káros lenne, 's ezen állítását egy bő tapasztalásából merített adatból bizonyítá. — A ker. jegyző emele most szót, kinyilatkozat-

ván: mikép nincs nehezebb kérdés, mint az adóztatás kérdése, főleg Magyarorszában. Szóló ugy tartja, hogy e kérdést három tekintetben kell venni; 1ör tekintve az elvet, 2or ennek honunkrai alkalmaztatását, és 3szor mennyire felel meg ennek a kerületi szerkezet. Az elsőre nézve megemlíti, hogy az adóztatás kétféle, egyenes, és közvetelt; e felett már különbét disszeráltak, de mindentől kiténik, hogy minden adó lehet bizonyos körülményekben káros. Szóló ugy van meggyőződve, hogy a törvényhozás többet e részben nem tehet, mint a városoknak szabad tért engedni, hogy az adó minden nemét kivethessék. Alkalmazva ez elvet hazánkra, először is tisztán áll azon eszme, hogy ha valaki városba megyen lakni, azt csak önérdékében teszi, miből világosan következik az adózás köteleessége, a mennyiben ezért a városi élet minden kényelmei megvásároltatnak. Ezen elv áll, 's a RRk. talán mindnyájan ennek valóságáról meggyőződve leendnek, de utasítások által kötve lévén, azok ellen természetesen nem szavazhattak. Szóló bővebben fejtvén ki nézeteit a szönyegen levő kérdés felett, ugy vélekedék, hogy az adó nemesre nézve a városban nem lehet különbséget tenni akkint, hogy ez házi, ez meg hadi adó; mert p. o. Pesten a kereset utáni adót minden ember különbség nélkül fizeti, tehát a nemesember szintugy fizet a hadi pénztárba mint más polgár; az emésztési adó (Consumtions-Steuer) szinte nem engedi azon megkülönböztetést, mert az accisa nem levén más, mint anticipatiója az adónak, ezt azon polgárok fizetik, kik a portékát megveszik; — — — a curiákra nézve szóló azon különbséget javasla kimondatni, miszerint azok csak a város házi pénztárába tartozzanak adót fizetni; a személyes adót pedig minden városi lakosra egyaránt kiterjesztetni kíváná. — Többen szólottak még röviden a tárgyhöz, míg mindenfelől hangos „szavazzunk, szavazzunk“ hallatszott, mellynek következtében az elnök kitézé az első szavazati kérdést: vajjon a curiáktól kell-e fizetni házi adót? — 's lön szavazás, 's a többség nem-mel felett. Ezen eredmény felett egy érd. követ érzékeny sajnálkozását jelenté ki, 's indítványozá, hogy ámbár a nemesember polgári keresetétől mindenütt adót fizet, minden lehető surlódások elkerülése végett döntessék el szavazat által, vajjon a nemesember fizessen-e polgári keresetétől házi adót? Ez indítvány köz helyeslést nyervén, több rövid felszólamlás után ama kérdés felett szavazás történt, mellynek eredményeül a törvénybe világosan iktatandó léssen, hogy a nemes, polgári keresetétől, házi adót fizetni tartozik. Ezzel az ülés eloszlott.

October Gán.

I.V. országos ülés (a M. FÖRRÉL) országbíró ő exellja elnökle alatt. —

Elők ő exellja előadja, hogy a KK. és Rknek 2 rendbeli izenete, jelesül 1) a magyar nyelv tárgyában (3ik üz.); — 2) a büntető-törvényjavaslat IIIik része iránt — még eddig felolvasva nem lévén, az itélőmester azokat felolvasandja; melly izeneteknek Hubay itélőmester ő nga által lett felolvasása után ő exellja tudtul adá a nmu főrendi táblának, hogy Nádor ő fensége kívánsága folytában a legközelebbi ülésben a magyar nyelv iránti 3d. üzenet jövend tanácskozás alá. — Felolvasattak ezután Széll itélőmester által a vegyes házasságok — majd az unitariusok állapotja tárgyábani válasz-izenetek, mellyek köziratra bocsátatván, az ülés eloszlott. —

Országgyűlési rövid közlések.

Mig jövő számunkban a kezünkél levő részletes tudósításokkal szolgálhatnánk, röviden megérintjük, hogy a September 6kán tartott 72d. kerületi ülésben a RRk folytatólagosan tanácskoztak a városok ügyét tárgyzó ker. választmányi munkálat fölött, 's különösen a 83d. §ra nézve hosszú vitakozások után nagy többséggel megállapított: hogy a város az állandó lakosokra vehet ki személyes adót, de nem a nemesekre.

September 7kén LVId. országos ülés a mgos FÖRendeknél, országbírói elnöklet alatt. Tanácskozási tárgy: a magyar nyelv és nemzetiség tárgyábani 3dik izenete a t. Rendeknek. A FÖrendek ez izenetet egy gróf indítványa nyomán Horvátországot illetőleg tett némelly nem épen lényeges módosítások 's kihagyásokkal — elfogadták.

Ugyan ezen napon: 73d. ker. ülés. Városok ügybeni munkálat. Egy mult-napi indítvány, miszerint a városban állandó lakó nemesek adót fizessenek, 's ezt a város rájuk kivethesse, ma tárgyalatván, vizsgálgra nem talált. Tovább a 84 §. melly így hangzik: „vethet-e ki a város közvetelt adót és kire?“ került tárgyalás alá, 's a huzamos vitakozás eredménye az lön, hogy az egész 84d. §, szavazattöbbséggel kihagyatni határozottat.

Megeyi rövid közlések.

† Esztergamból, oct. 4. Folyó hó 3kán kezdődött közgyűlésünket mgos főispánihelyettesünk azon kérdéssel nyitá meg: vajjon a KK. és RR. kívánják-e most, a törvényes 3 év eltelte után a tisztujtást megtartatni? Mire a RRk részéről ő méltóságának a törvényekhez hi ragaszkodásaért hála nyilvánítatott; a tisztujtásra vonatkozólag pedig kijelentették, hogy ámbár a RR. a jelen tisztikarral tökéletesen meg vannak elégvülve, mégis törvényes jogaikhoz ragaszkodásuknál fogva, a tisztujtást megtartatni ohajjták. Ezek folytában közgyűlésül f. hó 18ka, tisztválasztásul pedig 19ke tüzetett ki. Ezekután az orsz. választmány építő-székéről munkálata jövén szönyegre, mindenek előtt azon elv állitott fel: hogy valamint tulajdon jogokat mindenben fen kívánják tartani a KK., ugy a más, nevezetesen a törvényes elnök jogait sértetlen kívánják hagyni, minthogy csak mindenki jogának épségében léte mellett hiszik valamennyiét kölesönösen erősödhetni; ennélfogva abban semmi olly rendelkezést, melly a mostani gyakorlatban lévő jogokkal ellenteknek, el nem fogadának. — A folyók szabályozása tárgyában, minthogy e célra az országos választmány által több olly fundus javasoltatik, mellyek részint a nemesi jogokba ütökzenek, részint a nem-adózás elvével ellenkeznek; ennélfogva abból egyebet a só fölemelt áránál és honosítási taxánál el nem fogadának, minden egyéb pedig a szabad ajánlással pótolatik. Ugy szinte minthogy a kormánytól a főfelügyelési jogot semmi szint alatt elvonhatónak nem találták, az országos szabályozó választmányt a kormánytól függetlennek nem kívánják.

Heves megye october 2dikán kezdé első alispáni elnöklet alatt rendkiv. közgyűlését. Olvastatték nádor ő fonségének levele, mellyben rosszalja, hogy Heves megye még be nem szedte 's el nem küldötte illő helyére az 1833% évi országos kivetéseket a nemz. színházra. Olvastattak a követi tudósítás — 's a megyei kicsapongások tárgyában a kerületi 's megyei választmányok javaslatai — és három-napi békés tanácskozás után, a kerületi választmányi javaslata a megyei választmányi elő-munkálata nyomán, a következőkben módosított: 1) ha a főispán — vagy annak helyettese — 3 év elteltével a 4d. év első 3 hónapjában tisztujtást nem tart, nevezzen ő fölsége elnököt, ki a tisztválasztást megtartsa. — 2) A tisztujtást megelőző választmányi tagjai csak a megye táblabírái, és megyebeli birtokosok lehessenek, tehát semmi képvisel. — 3) A főispán vagy helyettese legyen a kijelölési jog; a választmány azonban a kijelöltek ellen kifogást tehessen, és' azután e kifogás fölött itéljen az őrszék. — 4) Csak nemesek lehessenek hivatalnokok a megyében, és szolgabíró ne lehessen, ki eskütt nem volt, valamint nem alispán, ki három évig rendszeres hivatal nem viselt. — 5) A megyéknél megállapítandó tisztválasztás, a módosítandók módosításával, terjesztessék ki a városokra és helységekre is. — És ezen módosításokkal a kerületi választmányi munkálata utasításul adatek. — A követek egy tudósításában megemlíttetett, mikép maradjonnal végeztetett el bizonyos tárgy az országgyűlésen; utasításul adatek, hogy ezután a követek — ha a maradjonnali végzés utasításukkal ellenkeznek — a 'maradjon' zaj le csillapultával utasításikat előterjeszszék; e fölött meg hagyaték — hogy minden tárgynál irják meg a megyének, mikép szavaztak. Fejérmegy e levele nyomán utasításul adatek: — ha valamely tárgyban az orsz. követek egy harmadának utasítása nem volna, hat hétig halasztassék el, hogy addig kellő utasítás érkezhessék a megyétől — és ehez adatik még az is: adják elő kívánatkép a követek, hogy ő fölsége a k. előterjesztéseket méltóztassék a k. meghívó levelekkel a megyéknek megküldeni. —

Külföldi hírek.

N. Britannia. (O' Connell körlevele, folyt. a „Világ“ 79. szhoz) „Irlandban e nyomort azon szám-adatba összesíthetni, hogy a népség 700,000nél több lélekkel megfogyott. Ime, honfiktársak, ez általános előterjesztése az irlandi nép elszegényülésének és szenvedéseinek, mellyek eredetüket 's folytatásukat a törvényhozási egyesülés átkos rendszabályának köszönik. E festvény fájdalom nagyon is való színekkel adja elő az irlandi nyomoruságot, miután az egyesülés közel fél század óta fenáll. E lényt maga a kormány bizonyította, melly el nem tökélehet magát annak elismerésére, mivel ez által egyszerűsmind büntet kell megvallania. A népek nyomora termékeny földön szükségké a kormány büne. A physikai rosszakon kívül, mellyek az egyesülésből származnak, Irland inségét még politikai igazságtalanság 's vallási bántalom tetézi. „I. Az irlandi nép nagy tömege katolikus lévén noha szegény, önmaga tartja ki papságának egész hierarchiáját; erre vallási indokoknál fogva határozza magát. Az egyház földi jövedelmei, mellyeket katolikus eleink jám-

borsága alapított, a csekély kisebbség papságának kitarására szentelve. Ezt sem Angliában sem Skóthónban el nem tűnnek: Irlandban elszentedik; de az irlandi nép, érzékeny és vallásos lévén, nem kevésbé élénk fájdalommal érzi ezt. — II. Irlandnak a parlamentbeni képviselése nincs arányban Irland népsége és forrásaival. Az egyesülés óta Irland kényszerítve látta magát képviselőkét két harmadról lemondani: Anglia egyetlen egyet sem áldozott fel. Ez igazságtalanságot semmi kárpótlás nem adhat. Ha az egyesülés vásár volna, ez társaság alakját viselné. Am az megérdelem, hogy Bedlamba zárszék, ki társaságba állana azon föltét alatt, hogy tőkének két harmadát elveszítse, a nélkül hogy valamit viszont kapjon társaitól. Irland képviselőkét két harmada Anglia javára koboztatott el, az az, hogy Irland Anglia lábához jusson, a nélkül, hogy gyámolításáért felszólalhatson. A reform-bill módot nyújtott e sérelem orvoslására; megengedtetett, hogy a három ország közt az elnyomott városok 220 tagja felosztassék. Skótföld, két milliónál valamivel több lakosával, 8 követet nyert a 45ön felül, kikkel már birt. Anglia tizenhárom millió lakossal 207et foglalt le a maga részére a 220on felül, kik a nagy városok és grófságokra a népség arányában felosztattak. Irland, melynek népszáma akkor 7 millió volt, nem kapott többet a voltakon felül mint öt követet. Állapodjunk meg egy pillanatig e szörnyű igazságtalanság mellett, Irland az egyesülés óta képviselőkét két harmadát veszté el. A reform-bill szerint 70—110 tagot kellett volna neki adni, 's csak ötöt adtak neki. 'S mégis van elég képtelen ember, ki az Irlandiak, elégedetlenségét roszolja — „III. Parlamenti szabadságaink nem biztosíthatják részünkre a nemzet-összeg véleményének hű képviselését. E sérelmet két tény világosítandja fel. Tehát I. Az egyetlen yorkshirei kerületnek több választója van mint 8 irlandi grófságnak összevéve; 2. or A Gales grófság, melynek 800 ezer lakosa van, 36,000 választónál többel bír; a Cork grófságnak, 720,000 lakosra menő földmivelő népséggel, csak 2,000 választója van. Ehez járul, hogy Irland a választási szadság természete, 's az őt környező technikai formáknál fogva, végre azon hatalomnál fogva, melyet az aristocratiának a választók beiratásának gátolására enged, e szabadságot napról napra kisebbsélni látandja, míg teljesen elenyészendett. Ezen uton vagyunk mi, 's gyorsan haladunk a választási szabadság végképeni megsemitése felé. Ha a jelen rendszer diadalmaskodik, nem sokára szó sem lesz többé bármennyű népi szabadságról Irlandban. — „IV. A municipalis reform törvényezik Irlandra nézve valóságos gúnyjáték, 's még a reformált testületeknél meghagyott kevés jogok a gazdag osztályokra hagytak. A szabadság olyképen van felemelve, hogy a városok és városkák népességének tömege ki van zárva a hatósági tanácsnokok választásának jogából. Angliában, mely sokkal gazdagabb ország, minden ember, ki városi vagy szegényi adót fizet, városi polgár, és élvezi a municipalis szabadságokat. Irlandban, mely sokkal szegényebb ország, senkisémet lehet polgár, 's nem élvezheti a municipalis szabadságot, ha nem fizet évenként szegényi adóul 10 ft sterlinget. Angliában, a sokkal gazdagabb országban, mindenki élvezi a municipalis szabadságot, ki kétféle adót, szegényit és városit fizet. Irlandban, például Dublinban, nem gyakorolhatni a municipalis szabadságot, ha csak 9 különböző adót nem fizet valaki. Tehetne-ő valaki ily képtelen követelést, hogy ily körülmények közt, Anglia 's Irland közt egyesülés létezzék? (folytatattatik.)

Oxford protestantismusa a keblében keletkezett Puseytmus ellen nagyobb mozgásban látszik lenni. Puseytmagát kitették hivatalából; társa Newman ur is kénytelen volt lelkipásztorságát Oxfordban letenni.

Franciaország. Az új görögországi események következtében Párisból futár indult Londonba, az angol kabinet vélekedését meghozandó. — Sept. 29kén pedig a parisi brit követhez a hírnök Londonbul oly feleletet hozott, hogy tengeri erőket kellene a görög vizekre küldeni a védhatalomnak, 's imígy megértetni a görög szabadelvűekkel, milly nagy a vigyázat arra, hogy Otto király trónja törvénytelenül ne illetessék. Mihezképest lord Aberdeen a fr. kormányt azt javasla, miszerint az Archipelagusra vegyes hajócsapat küldessék a dolgok szemmel tartására. A minisztertanács a javaslatot elfogadta. Már át is küldettek a parancsok Toulonba, hogy Piraeusba logott több francia hadihajó indíttassék.

Mauguin parlamentarís pályájának alkalmasint vége, ő Spanyolországba szökött, minthogy hitelezőinek törvényeski üldözéseitől félt. Mint mondják, a parisi ügyvédek sorából már ki is töröltetett.

Spanyolország. Prim és Ametller még mindig vereskednek. Sep. 19kén az első nagy veszteséget szenvedett. Araoz főkapitány orvos és gyógyszer hiányában a megsebesülteket tova akará szállíttatni, mit a főjunta megtudván, minden szükségést megajánlott, mit viszonzólag Araoz megígérte, hogy bizonyos tárgyak bevételét megengedendi, 's addig, míg ő maga megtámadtatni nem fog, nem tüzeltetend. Sept. 22kén mégis újra elkezdték san Carlos várdából és Monjuichból a lödözést, mire a fölkelők fekete zászlót tűztek ki Atarazanas és Mediodia várdákon, annak jeléül, hogy véres boszút állni szándékok. Ismét nagy pusztítások történtek, Atarazanas közelében több épület semmivé lön; 's egy Monjuichból hajtott granat a javítóházba roppent.

A Constitucionalból csak egy fél lap jelent meg sept. 23kán, minthogy szedői mindnyájan fegyverben állottak. Szerinte a Prim és a hős Martell-sereg közt reggeli 5. óraker san Andres de Palomernél küzdött csata igen véres volt; Prim folyvást álgúzattja a várost.

A sept. 24ki Gaceta egy rendeletet közöl, melyben mindazok, kik a barcelonai és saragossai lázadásokat előmozdítják, vagy bennök részt vesznek, valamint azok is, kik terjesztésén munkálkodnak, — hon ellenségeinek nyilvánítatnak; ha polgári rendből valók a polgári, ha katonarendbeliek a hadi törvények szerint fognak elíteltetni. — Zurbano tábornagy elismerte az ideiglenes kormányt 's tartózkodási helyet kért magának kijelöltetni, minek következtiben Palencia lön számára kimutatva.

Sans tábornagy sept. 25-kén érkezett Barcelonába a fellegvárba. Araoz átadta neki a cataloniai seregek parancsnokságát. Sept 26kán Barcelona körül minden katonára — örállomást megszemlélt. A fölkelők takarodnak Atarazanasból 's hadi és ételmi szereiket a főgyűlésbe viszik. A templom egyik sirlójtát löpormalmá alakították.

Olaszország. A haramja-csoportok már feloszladoznak, minthogy a vezéreknek nincs pénzök, mellyel embereiket fizethessék. A kormány mind e mellett is éber 's mindent elkövet, hogy azon esetre, ha a szükség kívánandná, készületlen ne haláltassék. Mondják, a csendzavarók fékezéseére valamint korábban Austria, ugy most Franciaország igért katonai segílyt a szent atyának.

Hallomás szerint a lombard-velencei királyságban is történtek elfogatások, mellyek a pápai státusbeli eseményekkel összefüggésben vannak. Egyébiránt általános csend uralkodik 's bátran állíthatni, hogy a szomszéd országok kísérletei itt épen semmi viszhangra nem találnak.

Orosz és Lengyelország. Legközelebb egy terjedelmes könyvvizsgálati rendelet jelent meg Varsóban. A vizsgálatot különös hatóság kezelendi, mely két osztályra oszlik, az egyik körébe a helyföldi nyomtatványok, a másikéba pedig a külföldről behozott könyvek, nyomtatványok, zeneművek, rézmetszvények 's tartozandak. A törvény igen jó, csak hogy előbb a tapasztalásnak kell megmutatni: vajjon „nem lesz-e csak írott malaszt.“

Sept. 27kéről költ poseni levelek szerint Miklós császár 8 óra járással volt előbb kísérőinél 's így a merény alkalmával nem volt jelen a császári hintóban. A lövés azon helyre esett, mellyen a hintóban a császár rendszeren ülni szokott, és adjutansa ki ben üle, egy golyótul találtatván sebet kapott.

Varsóban több elfogatás történt. Beszélük, hogy a császár élete ellen összeesküdtek. A varsói zavargások összeköttetésben vannak-e a poseni merénnyel? tán ki fog sülni a nyomozásból. Több mint 20 lövést tettek a császár és kísérője hintójára, mégis csudálatos módon senki sem lön megsebesítve; egyébiránt a nagy sötétség miatt csak egy tettest sem lehetett kézre keríteni.

Görögország. A zendülők által a görög királytúl kikényszerített rendeletek egyikében sept. 3ka nemzeti ünnepek nyilvánítatik, 's a várórségnek, fővárosi polgárságnak 's mind azoknak, kik e napban részt vevének, vörös szalagon függő díszmélkpénz hordása engedtetik, mellynek egyik oldalán Septem ber 3ka, másikán alkotványos trón fölírata leend. Egy másikban a várórség parancsnokának, a fővárosi község elnökének és másoknak királyi megelégedés nyilvánítatik, a rendnek és bátorságnak e nap eseményei alatti föntartásáért. Egy harmadikban az álladalom szolgálatában levő idegenek fölfüggesztetnek hivatalokosaiktul, a volt philhelleneket kivéve. Egy negyedikben az álladalom pécésnyomója az igazságügyi miniszternek adatik át, ki arra gondot viselend, 's a királytól átadandó 's kormánydolgokat tárgyzó írományokra ütendi.

Hayti. Haytiban az ideiglenes kormány hirdetvényt boesátott közre, mellyben a lakosokat figyelmezteti: ne higyenek a honárulók azon előterjesztésinek, mintha az országban a fehéreknek tulajdoni jogot volna szándék engedni: ez nem egyéb koholmány; azon fér-

fiak, kik az alkotvány készítésével megbízatvák, méltánylani tudandják a nemzet nyilvános kívánatát e részben.

Hírlapi kalászkok.

Pesti Hírlap. (289.) Vezérezikre nincs.

Jelenkor. (80.) „Két garas XII.“ E szakaszban ismét csak mellékes észrevételek soroltatnak el. Érdekes lesz mindazáltal a ns gróf ily mellékes támadó 's védő eszméi szövedékének főbb pontjait ismertetőleg érteni. Mondja ugyanis a ns gróf, mikép említett hallá: hogy az ugynevezett szabadelmű párt terve megbuktatására mindent el fog követni, mivel e párt lépéseinek indítoka dicsvágy, hatalomsovárgás, sőt onhaszon szennyes szomja. Ez borzasztó, ugymond, de ki előtt ismeretesek az ujja-alakulási küzdelmek symptomái, azokon meg nem ijed. Vérének haláli álomból lázra ébredt, azért csak kevés látja a dolgokat valódi mibenlétükben; miszerint a hagymáz-conservatív-féle specimen épen ugy tartozik kellő devalvatióba, mint a szabadelmű hagymáz-officinájának készítménye. 'S ha ez áll, ugy előre mondhatni, hogy fognak kerekedni szennyes egyének, kik csak azért fogják a gróf tervét gyűlöletessé tenni, mert ő hozta fel azt; de azért egész osztályra ily szennyet szórni tilos. Magyarországnak még nincs jól megállapodott közvélemény, és szintolly kevésé létezik még compact párt. Most számosan állanak egymás ellenében, kik hazafüti tekintetben egymás mellé illenek. A conservatív és liberalisokrai felosztás igen ros, mert mindenütt van lelkes, van selejtes is. A lelkeseknek kellene egyesülnök, 's a selejteseket eltilítani magoktól. Az egymás elleni agyarkodás végrehajtandja, mit külső fondorkodás nem tudott eszközteni. honunk tökéletes elszűcsztését. Ő tehát várja, hogy egyesek mind innen, mind onnan fogják megtámadni tervét, 's ily megtámadás, bármí kiméletlen is, ha személy ellen nem irányoztatik, koránsem kaján és rosztelkü. Felhívja tehát ismét a czáfolókat, mert czélja hazánk fölemelése, miről azonban pénz, sok pénz és szapora pénz nélkül nem is áldomhatni. Még azt is várja a gróf a leendő megtámadásoktól, hogy sok álhazafülről, kinek mirígyes létele ártalmas a hazának, 's ki csak addig veszélyes, míg titokban dül, le fog rántatni az álaroz. Felhívja tehát a sötétség gyönyörű vitézeit, napvilágra, hadd menekedjék tőlük valahára nyomorult hazánk, mert csak e kisebb nagyobb mirígyes és fékelyek okai, ha most előre nem megyünk 'sat. — Igazat szólva, ugy látszik, a ns gróf mindazon férfias vállomása mellett is, hogy egész pártól aljas megtámadást föl sem tehet, tartani látszik azon lehetőségtől, hogy egész párt rosztalhatná tervét; mert nem is arról lehet itt szó: vajjon egyes nemtelen megtámadásokat egy egész párt magáévá fogná-e tenni, mit ő maga is lehetlennék hisz, hanem arról, vajjon terve elleni czáfolatok — ész okoknál fogva — nem győzőbbek-e egész pártra nézve, mint a ns gróf terve, 's ezen esetben, kívált ha e párt hatalmasabb volna mint bármí más véleményü, terve bizonyosan bukni fogna. Azért csak észokok lehetnek méltó fegyver ily fontos ügyben.

Nemzeti ujság. (125. 126.) Főzikkie nincsenek.

Hírnök. (79.) „Századunk“jában „Honi kereskedés“ czim alatt kezdetik meg egy czikk, mellynek főbb tartalma ezekben öszpontosul: Magyarországnak hátramaradása leginkább nyereséggel járó kereskedés hiányából ered; hazánk a tengertől sokkal távolabb fekszik 's közlekedési vonalai sokkal rosszabbak, hogysen a versenyt más országokkal kiállhatná. Károsan hat reánk Anglia gyarmati rendszere, minélfogva gyarmataiból veszi azon termékeket, miket azelőtt sürün vásárlott tőlünk. Igy a pénzbevitel Magyarországnak évről évre kevesbedik. Ehez járul az az ausztriai védvám. A külföldön lakó gazdagok 's a külföldre szívárgó kölcsön-kamatok szinte csökkentik a pénzfordást. Ha Magyarország elszegényül, azt az egész ausztriai birodalom sínyleni fogja. Kormány és országgyűlés tanácskozzanak: mikép lehet kereskedésünket a birodalom kára nélkül emelni. Két ut mutatkozik a kereskedés előmozdítását eszközölni: az ausztriai védvámok eltörlése, — vagy fentartása mellett. Előbbi mód mellett több a haszon, de több a nehézség is. A belkereskedés az egész birodalomban terjedtebb lesz, 's a nemzetek kölcsönös bizodalma növekszik; a nehézségek közé tartozik az ausztriai természetök, gyárnokok, vámtízszték állapota. Mindezek közt öszhangzást kellene eszközölni. Főltényezőül ismét országos kölcsön tünik fel. Vaspályák közül a buda-fümeinek adatik az elsőség. Sajnáljuk, igen-igen sajnáljuk hogy, még a bécs-triestztivel is tanácsoltatik összeköttetés, mert azon ábránd, hogy a magyar kereskedésnek a külső currentiát nemcsak Fiumében, de Triestben is meg kell törni, egyelőre nagyon is jámbor ábránd. Egyéb kereskedési vonalokról is tétetik említés, 's kedvező eredmény jóso tatik.

Erdélyi Híradó. (79.) Semmi feltünő.

Mult és Jelen (79.) Don Carlos — nem a mostani, hanem ama hajdani — sorsának ismertetése kezdetik meg. — A 14. számú „Gyermekbarát“ , a Phoeniciaiakról kezd meg egy ismertetést. A táreza czímű beszélyke igen érdekes, csak a mi egy helyen az isteni gondviselésre nézve oly furesán mondatik, azzal nem tudunk megbarátkozni. Egy figyelmeztetést elvégre már el nem hallgathatunk: a Gyermekbarát mindig rejtély-t ír, rejtvény vagy talány helyett; rejtély = rejték, rejtett hely; — 's ez csak ugyan más, mint rejtvény. Ne verjük erőnek erejével a fiatalok fejébe a roszt, ferde, pontatlan szavakat, 's elnevezéseket.

Magyar Gazda. (84.) Figyelmet érdemlő czikk: Jósándéku tanács kis gazdáinkhoz, 's telkes jobbágyinkhoz

Szerkesztő: Szonvey József.

H I R D E T É S E K.

(*66)

Első és utolsó
nagy és különösen gazdagon ellátott
jószág-sorsjáték,
mellynek húzása még ez évben véghez menend.

S Z O M B A T O N
é. f. e. **November 18** dikán

leszen **32,600** találó

által nyerendő:

600,000

forint váltóban, azaz:

f é l

M I L L I Ó
és **100,000** forintok

kézpénzben, felosztva:

200,000 és 50,000

20,000—10,000—8000—7000—6000—5000—4000—3000—2000
3: 500—10: 400—10: 225—20: 200—10: 150—20: 125—10: 115—
1000: 100 forintos találókra.

Ezen nagy és érdekes sorsjátéknál különös jelességük hasznukra nézve az

ingyen-nyeremény-sorsok,

- Mind a két húzásban, mellyek **november 18** kan leendnek, játszanak, és ennél fogva minden ingyen-sors megnyerheti a két találót, 's ekepen a **250,000** vagy **210,000—205,000—204,000—203,000** ft.'s b.
- Az ingyen- és jutalom(prémium)-sorsokra a különhúzásban (melly csak ezekre történik) **30,200** nyereményeknek kell esni, egész öszletben **320,000** ft.
- Ezen kijátszásban különösen az az eset: hogy ha a főhúzásban az ingyen-sorsok egyet, vagy többen az első 5 találót lelik, minden elő- és utótalálók az ingyen-sorsokra esnek. — Az ingyen- és jutalom-sorsok tehát az egész, **600,000** v. fnyi öszletet tevő nagy dotáció-öszvegre igényt tarthatnak; magában értendővén mindazáltal; hogy a **200,000** fnyi első találó, valamint a főhúzás **2,399** találójának mindegyike a **közönséges sorsok által is megnyerhetik.**
- Az ingyen-sorsokhoz nyereményül adott **200** darab herceg Esterházy-féle sorsok a nyereménykimutatás szerint csak **50** pgő jutalmat, azaz: **125** v. fnyival számítottak be, míg azok a tőzsdén (Börse) körülbelül **136** fnyi érvényűek, miáltal az ingyen-sorsok nyereményei **10** procenttel felszökkennek. E nagy lotteriában résztvevőknek **érdekes** még azon körülmény is, hogy a játékterv bár ki által is **igen könnyen** érthető.

Egy sors ára 5 ft p.

5 sorsra egy ingyen-nyeremény-sors adatik. — 100 sorsot vevők 20 ingyen-nyeremény-sorsot kapnak, és szeptember végeig provisiókép minden díj nélkül még egy jutalom-sors **100** v. fnyi biztos nyereménnyel. **Perissutti G.M.**
Bécs, sept. 4én 1843. Kärthnerstrasse, 1049. sz.

Sorsokat Pesten LUEFF M. urnál's minden nevezetes kereskedésben kaphatni.

(*69)

Kilian és társánál Pesten megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható:

A diszes társalkodó

világba termett ember.

Igen hasznos és szükséges kézikönyv minden neműek és ranguak számára, magában foglaló: az illedelem és udvariasság minden alkalmak és viszonyokhoz mért szabályait; továbbá minden társasági játékot, eneket, szaválásra való költeményeket, emlékkönyvbe való verseket, talányokat, virágnyelvet, a színek jelentését 's b. — Sret 1843. Boritékba füzve 40 kr.

Gözhajók indulása
Pozsony és Bécs-felé

mindennap reggeli 7 órakor.
(Azonkívül minden vasárnap és szerdán egy rakkajó.)
Mohács és Eszék felé minden pénteken reggel
Zimony és Drenkova felé minden 5 órakor
vasárnapon és csütörtökön
(Azonkívül minden másodhéten egy rakkajó.)
Minden akadály és alkalmatlanság elhárítása végett, minden t. cz. utas nyájasan kéretik, még az elindulás előtti napon pogyászának átvesési nyugtatvány mellett a gözhajó-hivatalban átadására.
Pesten, maj. 9én 1843.

A Gözhajó-hivatal.

Gabona-ár váltó garasokban.

	Tisztában	Kétszeres	Róza	Árpa	Zab	Kukorica
1843. octob. 10. pesti mérő	105—122	70	56—63	54	40—45	60—66
sept. 30. pozs. mérő	70—80	60	45—50	25—30	18—20	60
Pesten	—	40	—	—	—	—
Kassán	—	31	—	—	—	—
Szegeden	—	51—60	36—44	31—46	25—28	20—30
Baján	—	55—60	40—45	30—33	21—23	16—17
Miskolczon	—	50—52	—	—	—	—
Temesvározt	—	66—87	—	52—67	42—45	30—38
Pozsonyban	—	77—87	—	54—56	34—38	25—28
Nagyszombatban	—	68—72	—	45—47	32—33	27—30
Győrött	—	62—67	—	46—58	28—33	30—37
Mosonyban	—	70—100	—	55—65	42—47	36—44
Sopronyban	—	64—66	50—53	—	40—	—
Wesprimben	—	80—88	—	55—65	42—47	36—44
Besztercebányán	—	—	—	—	—	—
Aradon	—	—	—	—	—	—

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Trattner-Károlyi. Uri-utca 453.

(2-4)

HIVATALOSAK.

Csödök.

33630. Bihar vármegye polgári törvény-széke, Altman Mátyas margitai izraelita kereskedő ellen csődületet határozván, az illető hitelezők megjelenéséref. e. october 23át határnapul lüzte ki, perügyelővé tiszti ügyvéd Tornay Ágostont, tömeggondnokká pedig margitai főbíró Szmutsán Mártont nevezvén. Költ sz. Mihályhó 19én 1843.

33631. Bihar vármegye polgári törvény-széke jelentvén, hogy várad-váraljai lakos Lada Imréné Szilágyi Erzsébet hitelezőinek csődületére f. e. october 23. határidőül kitüzett, 's tömeggondnoknak Hajdú István oltani tanácsbeli, perügyelővé pedig Tokody Ágoston tiszti ügyvéd neveztetett. Költ sz. Mihályhó 19én 1843.

Csödszünetések.

35119. Veszprém vármegye jelentése szerint, Fürst Mózes és Mann palotai lakosok, hitelezőikkel barátságosan megegyezvén, az ellenök rendelt csödpör megszüntetett. Költ sz. Mihályhó 25én 1843.

33629. Bihar vármegye polgári törvény-széke jelentése szerint, Stern Samu várad-váraljai izraelita hitelezőivel megegyezvén, az ellene rendelt csödpör megszüntetett. Költ sz. Mihályhó 19én 1843.

Kötelezv. semmissítési hirdetések.

(H. 71) 35117. Szeged városa tanácsa, Biró született Szules Rozália által Csányi József részére 500 v. fnyi kiadott, betáblázott, letisztázása után azonban elveszett kötelezvény megsemmisítése országszerte kihirdetetik. Költ sz. Mihályhó 25én 1843. 1—3

(H. 72) 35148. Szeged városa tanácsa, Sávai András és Rozália hitvesek által, Buday Mihály részére 2760 fnyi kiadott 's 1837. évi november 17kén betáblázott, 's az érintett hitelezőnek előmutatott elismerése szerint kiüzett, időközben azonban eltévedt kötelezvénynek kitébláztatása végett megsemmisítése országszerte kihirdetetik. Költ sz. Mihályhó 25én 1843. 1—3

(H. 73) 35149. N. Szombat városa tanácsa jelentése szerint, egy a városi árvaéjztárt követőleg, Zima Jánost pedig szenvedőleg illető 1835. évi augusztus 29én 1000 v. fnyi kiadott, kiüzetté után azonban eltévedt kötelezvény megsemmisítettvén; ugyanez közhírre tétetik. Költ sz. Mihályhó 25én 1843. 1—3

(L. 74) **Ser-vám.**

Mintán folyó october 15ő napjától kezdve, sz. kir. Pest városában csak vámolt sert, élesztőt, hig-élesztőt 's élesztő-pótszert szabad eladni és kimérni; annál fogva ezennel folytatólag közhírre tétetik; hogy mindenkinek szabadságában áll az alább következő illetmények fizetése mellett, sert, élesztőt, hig-élesztőt, 's élesztő-pótszert a városba behozni; ugymint: Egy 2 1/2 akos hordó sertől fizet 1 fr. 30 kr pgő p. Egy 64 itezés akó hig-élesztőtől 2 fr. — — — — — Egy 64 itezés akó élesztőtől 4 fr. — — — — — Egy mássa élesztő-pótszertől 6 fr. — — — — — Költ Pesten, october 7én 1843.

A városi Tanács által ugyanott

(*70) **20—30.000 pgő forint** tőkepénz keresettk

nem-ösies nemesi jószágra, több mint pupillaris biztosítás 's első betáblázás mellett több évi haszonvétre, száztól hatos kamattal. Alkuszok 's akármí más közbenjárók meg nem hallgattnak. Érdekező tőkepénzes urak bővebb tudósítást vehetnek Hrabowszky Dávidnál Pesten, Bélautezában, Oswald-ház első emeletében. 2—3

Pénzkelet.

Bécs, octob. 4kén 1843.	pgő pénzben.
5 pcent. statuskötelezv. középára	110—
4 pcent. " " " " " "	110—
3 pcent. " " " " " "	76—
1834ki statuskölesön (500 fny)	277—
1839ki " " (250 fny)	286—
1839ki " " (50 fny)	—
Bécsi bankköt. 2 1/2 pcent.	—
" " 2 pcent.	—
Bankrészevények darabja	1644—
Esterházy-sorsszám	53—
Császári arany	103—

Dunaviz-állás.

Budán, oct. 10kén reggel: 10' 5" 0" 0 fnyit.